

**Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická**

Dějiny a dramaturgie aktivních ochotnických divadel na Poděbradsku

Jana Červenková

Bakalářská práce

2009

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana ČERVENKOVÁ**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Historicko-literární studia**
Název tématu: **Dějiny a dramaturgie aktivních ochotnických divadel na Poděbradsku**
Zadávající katedra: **Katedra historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce bude orientována na vylíčení dějin aktivních ochotnických divadel na Poděbradsku. Formou recenze bude zpracována dramaturgie. Práce bude založena na rešerši kronik, almanachu třicetileté činnosti ochotnického spolku Vojan, dobového materiálu, novinového tisku a odborných publikací. Pozornost bude také zaměřena na působení spolků na národních přehlídkách ochotnických divadelních souborů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČEJKA, Milan a kol.. Almanach třicetileté činnosti divadelního spolku Vojan. Mělník 1999. ŠMILAUEROVÁ, Eva. Poděbrady v proměnách staletí; 2. díl. 1. vydání. Praha: Scriptorium, 2001. ISBN 80-86197-62-X. ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava, VALENTA, Jiří a kol.. Místopis českého amatérského divadla I. a II. díl. 1. vydání. Praha 2002. ISBN 80-7068-155-1. FEMAD Národní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla FEMAD Poděbrady. Poděbrady: Kulturní a informační centrum, 2001. Amatérská scéna: Dvuměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu. Praha: IPOS. Dvuměsíčník. ISSN 0002-6784. Kronika divadelního spolku Jiří Poděbrady. Kronika divadelního spolku Vojan Libice nad Cidlinou.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Ivo Říha**
Katedra historických věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2009**

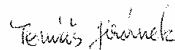
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2010**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2009

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně a použila jsem k tomu pouze prameny a literaturu, které jsou vyjmenovány v seznamu pramenů a literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/ 2000 Sb., autorský zákon, zejména skutečnosti, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mě požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Poděbradech dne 6. 3. 2010

Jana Červenková

Děkuji členům ochotnických spolků na Poděbradsku za ochotu a jejich čas, za půjčení kronik, fotografií a dalších materiálů. Také děkuji panu PhDr. Ivu Říhovi Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, za jeho rady a připomínky.

Souhrn

Práce se zabývá dějinami aktivních ochotnických souborů na Poděbradsku. Dále se prostřednictvím recenze zhlédnutých divadelních her snaží o nastínění dramaturgie každého souboru. Cílem práce je popsat proměnu jednotlivých ochotnických spolků a zobrazit jejich rozdílné fungování.

Klíčová slova

Ochotnické divadlo; Poděbrady; Libice nad Cidlinou; divadelní spolek VOJAN, divadelní spolek Jiří, Járův poděbradský ochotnický soubor

Title

History and dramaturgy of active amateur theatricals on Poděbradsko

Abstract

This work is based on history active amateur theatricals on Poděbradsko. By the help of critiques dramas scrutinizes the autor of this study their dramaturgy. This study tries to describe changes of amateur theatricals and analyze their different operations.

Keywords

Amateur theatricals; Poděbrady; Libice nad Cidlinou; theatrical ensemble VOJAN, theatrical ensemble Jiří, Jára's theatrical ensemble in Poděbrady

Obsah

Úvod.....	1
1. Divadelní spolek Jiří.....	2
1. 1. Založení Jiříkova divadla	2
1. 2. Rozkvět a požár ochotnického divadla ve 20. – 30. letech	4
1. 3. Vznik a úspěch „Prozatímního divadla“	5
1. 4. Léta do roku 1987	6
1. 5. Čekání na divadlo.....	8
1. 6. Současné působení divadelního spolku Jiří.....	11
1. 7. Recenze zhlédnutých divadelních her v roce 2009 a jejich dramaturgie	14
1. 7. 1. Hostinec U kamenného stolu.....	14
1. 7. 2. Krocán aneb pracovní název: Prasárna	16
1. 7. 3. Dr. Johann Faust, Praha II, Karlovo nám. 40.....	18
1. 7. 4. Jak vykrást banku	20
1. 7. 5. Ezop.....	22
2. Divadelní spolek VOJAN.....	25
2. 1. Snaha navázat na divadelní tradici	25
2. 2. Divadelní činnost VOJANU do vzniku samostatného divadelního spolku	26
2. 3. Obnova divadelního spolku VOJAN.....	28
2. 4. Umělecké seskupení „PŘINESLIH“	34
2. 5. Recenze zhlédnutých divadelních her 2009 a jejich dramaturgie	35
2. 5. 1. Francise Joffa Prázdniny snů.....	35
2. 5. 2. Vladimír Zajíc – Poslední Vojtěchova mise	37
3. Járův poděbradský ochotnický soubor	41
3. 1. Recenze zhlédnutých divadelních her v roce 2009 a jejich dramaturgie	44
3. 1. 1. Záskok	44
3. 1. 2. Vražda v salónním coupé	46
4. FEMAD – festival mladého amatérského divadla	50
5. Divadelní babí léto Libice nad Cidlinou	52
Závěr.....	54
Použitá literatura	56
Resumé	58
Přílohy	60
Ukázka č. 1 – Hostinec U kamenného stolu.....	60
Ukázka č. 2 – Jiří Suchý - Dr. Johann Faust, Praha II, Karlovo nám. 40	61
Ukázka č. 3 – Samy Fayad - Jak vykrást banku	64
Ukázka č. 4 – Francis Joffo - Prázdniny snů.....	66
Ukázka č. 5 – Záskok	69
Ukázka č. 6 – Vražda v salónním coupé	70

Úvod

V této bakalářské práci se budu zabývat historickým vývojem ochotnických spolků na Poděbradsku a jejich dramaturgií. Práce je rozdělena do pěti částí – u každého souboru se zabývám jeho historií a v druhé části prostřednictvím recenze mnou zhlédnutých představení nastiňuji dramaturgii. Další kapitoly pojednávají o festivalech, které pořádá ochotnický spolek VOJAN z Libice nad Cidlinou a divadelní spolek Jiří z Poděbrad.

Ve všech kapitolách jsem využívala kronik ochotnických spolků, v případě Járova poděbradského ochotnického souboru je použito rozhovoru s principálem souboru. Dále jsou využity recenze z různých přehlídek ochotnických divadel, které lze nalézt v časopise Amatérská scéna, který vychází jako dvouměsíčník. K upřesnění některých momentů z historie ochotnických divadel je také využito publikace Evy Šmilauerové *Poděbrady v proměnách staletí 2. díl a Místopisu českého amatérského divadla II. díl N-Ž* autorů Vítězslavy Šrámkové a Jiřího Valenty.

Cílem této práce je pokusit se nastínit proměny souborů během svého působení, jejich práci s texty a zároveň i s diváky. Každý ochotnický spolek vznikl v jinou dobu a orientuje se na jiné téma. Zároveň mají ochotnické spolky se svými nastudovanými hrami rozdílný úspěch u publika.

1. Divadelní spolek Jiří

1. 1. Založení Jiříkova divadla

Divadlo má v Poděbradech tradici již od roku 1820. V tomto roce uvedli v zámecké kapli studenti první české představení. Nejprve se hrálo střídavě česky a německy, ovšem po roce 1830 se přestaly německé hry uvádět. Mezi prvními ochotníky byl i básník František Turinský¹. Divadlo mělo veliký ohlas, ale zájem o něj roku 1832 odsunul požár města².

O několik let později začalo obyvatelstvo opět přemýšlet o vlastním ochotnickém divadle. V čele snahy o vytvoření ochotnického souboru stály známé osobnosti Poděbrad v čele s MUDr. Bohumilem Boučkem. Zaslaly žádost o dovolení na CaK místodržitelství do Prahy a povolení obdržely³. O vznik spolku se zasloužil také tehdejší poděbradský purkmistr Václav Hráský. Aby získal důstojnou scénu pro ochotnická představení, zajel za baronem Sinou do Vídně a požádal jej o propůjčení vhodné prostory v poděbradském zámku. Získal povolení, aby spolek vystupoval v bývalé zámecké kapli⁴. Místnost ale byla malá, třetinu kaple tvořilo jeviště, na které se vešly pouze dvě kulisy a herci zde neměli žádné zázemí. Šatny byly ve výklencích zakryté záclonou, aby byla dámská šatna oddělena od pánské. I kostýmy byly jednoduché, hodně z papíru, nějaký kabát, sukně a papírem polepené meče. Přepychem byly dvě paruky. Několik židlí a dva natřené stolky musely být využity jak pro prostředí chatrče, tak pro královský dvůr. Osvětlení tvořily čtyři petrolejové lampy. V hledišti bylo možno použít tři řady křesel, šest řad lavic a čtyři křesla jako lóže. Barokní mramorový oltář v přední části kaple musel být vždy zahalen nějakou dekorací⁵.

První představení v zámecké kapli se konalo o posvícení roku 1861. Ochotnického divadla v Poděbradech se spolu s ochotníky od počátku účastnili mladí lidé sdružení ve spolku Studující Poděbradska⁶. Dne 16. září 1861 tyto spolky předvedly v režii Ondřeje Franty dvě aktovky *Pan Čapek* a *Roztržití*. Představení měla veliký ohlas a musela být opakována. I další hra *Doktor Faust* se setkala s velkým úspěchem a zajistila ochotníkům popularitu. Zahajovací rok přinesl výtěžek 58 zlatých a jeho část byla věnována na chudé.

¹ František Turinský, poděbradský rodák, básník, dramatik a soudce.

² ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava – VALENTA, Jiří. *Místopis českého amatérského divadla II. díl N-Ž*. IPOS - ARTAMA Praha, 2002. ISBN 80-7068-155-1. S. 175.

³ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. S. 1. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

⁴ ŠMILAUEROVÁ, Eva. *Poděbrady v proměnách staletí 2. díl (1850 – 1948)*. Praha: SKRIPTORIUM, 2005. ISBN 80-86197-62-X. S. 82.

⁵ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. S. 1. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

⁶ ŠMILAUEROVÁ, Eva. *Poděbrady v proměnách staletí 2. díl (1850 – 1948)*. Praha: SKRIPTORIUM, 2005. ISBN 80-86197-62-X. S. 82.

Ochotníci v těchto prostorách hráli pouze do roku 1879. Majitel zámku měl se zámeckou kaplí jiné záměry a spolek musel místnost opustit. V letech 1879 až 1883 se konala divadelní představení v sále hostince U zeleného stromu. Dva roky šly výnosy ve prospěch zřízení vlastního divadla a pořádaly se i veřejné sbírky a benefiční představení. Podařilo se dát dohromady 1 400 zlatých⁷. Když se město po odchodu vojenské posádky stalo majitelem bývalých kasáren, rozhodl městský výbor na svém zasedání 9. června 1881 věnovat část těchto budov ochotnickému spolku ke zřízení divadla. Darovací listina k tomuto účelu byla vydána 3. června 1883. Podle ní zůstávalo majitelem budovy město, ale ochotnický spolek Jiří ji měl bezplatně užívat. Bezplatně nabídla obec i stavební materiál z bouraných stavení, ale budovu si měli ochotníci přestavět na vlastní náklady. Budova byla dost skromných rozměrů, teprve roku 1886 bylo divadlo rozšířeno o osm lóží, přičemž byla zdokonalena i jeho vnitřní výzdoba. Strop byl ozdoben symbolickými postavami a nápisy se jmény českých dramatických osobností. Na nové oponě byl vymalován poděbradský zámek včetně kolem tekoucí řeky Labe a král Jiří s manželkou Kunhutou. Autorem opony a celé výzdoby byl pražský malíř Gustav Kubeš⁸. Jako projev vděčnosti nechali ochotníci v jedné z inscenací zahrát malířovu dceru, pozdější herečku Národního divadla a manželku Jaroslava Kvapila, Hanu Kvapilovou. Spisovatel Jaroslav Kvapil v Poděbradech objevil i další slavnou tragédku – Leopoldu Dostálovou⁹. V divadle neúčinkovali pouze poděbradští ochotníci a Studující Poděbradska, ale přijížděly sem různé kočovné společnosti. Ochotníci investovali do Jiříkova divadla nemalé finanční částky, které získávali z darů a z výtěžků svých představení. V roce 1901 proto mohlo být hlediště rozšířeno na 400 křesel¹⁰.

Po založení lázní v roce 1908 přibývalo divadelních představení, přijíždělo sem stále více hostujících umělců z Prahy, např. Marie Hübnerová, Eduard Vojan, Eduard Kohout aj., a často se premiér účastnili i autoři her, kteří v lázních pobývali jako pacienti – šlo např. o Ignáta Herrmanna či F. X. Šaldu.

⁷ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. S. 2. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

⁸ ŠMILAUEROVÁ, Eva. *Poděbrady v proměnách staletí 2. díl (1850 – 1948)*. Praha: SKRIPTORIUM, 2005. ISBN 80-86197-62-X. S. 82.

⁹ Poprvé se Leopolda Dostálová objevila na jevišti 11. 7. 1897 v hlavní roli aktovky Uvězněná o vodě a chlebě, kterou podle E. Jakobsena volně zpracovala Eliška Pešková-Švandová. Již tento ochotnický debut Leopoldy Dostálové znamenal rozhodnutí jejím dalším životě. Jaroslav Kvapil byl v Poděbradech na návštěvě u Leopoldina bratra Adolfa a jeho přímluvou Leopoldini rodiče s kariérou herečky souhlasili. K uskutečnění jejího snu došlo o dva roky později, když se Leopolda Dostálová v literární společnosti svého bratra Adolfa B. Dostála seznámila s básníkem z okruhu Moderní revue Bohuslavem Knoeslem. Básník Dostálové nabídl, že jí zprostředkuje pohostinské vystoupení na smíchovské scéně, vedené tehdy dr. Karlem Švandou. Prvním pražským vystoupením Leopoldy Dostálové byla aktovka Na bytě J. Distla. In: JÁNSKÝ, Emanuel. *Leopolda Dostálová*. Praha: Ministerstvo informací, 1948. S. 39 – 40.

¹⁰ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. S. 5 – 6. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

Důležitou kapitolou působení poděbradského ochotnického divadla byly sbírky na Národní divadlo. Přispěla nejen městská rada, ale i Studující Poděbradska. Po požáru divadla 12. srpna 1881 začali Studující Poděbradska hned druhý den sbírat mezi obyvateli peníze a za nedlouho zaslali do Prahy 400 zlatých. Ředitel Národního divadla F. A. Šubert dal podnět k návštěvám divadla pro všechny, kteří se o jeho stavbu zasloužili, a požádal ředitelství státních drah o vypravení zlevněných divadelních vlaků. Akce měla velký úspěch, a tak se na Poděbradské dostalo až v dubnu 1884. V březnu tohoto roku požádali ředitelství Národního divadla o zaslání vstupenek pro hromadnou návštěvu. Dohodli se s ředitelem na datum 7. dubna, na odpolední představení *Snu noci svatojánské*. Pro účastníky divadelního představení byl vypraven zvláštní divadelní vlak a cestovalo s ním 667 obyvatel Poděbrad. Hodinu před zahájením představení si účastníci zájezdu mohli prohlédnout celou budovu divadla včetně královské lóže¹¹.

1. 2. Rozkvět a požár ochotnického divadla ve 20. – 30. letech

Největšího rozkvětu dosáhl spolek Jiří po roce 1911. Divadlo mělo značný úspěch a proto se počet divadelních premiér v některých letech pohyboval i kolem patnácti. V nově otevřeném divadle se v prvním roce hrála např. *Maryša* od bratří Mrštíků či *Zmatená pohádka* V. Štecha. V letech 1928 – 1932 se odehráli např. Galsworthy (*Okna*), Jesenskou (*Vírnice*), Wenera (*Srdce na uzdě*), Preissovou (*Gazdina roba*), Stroupežnického (*Václav Hrobčický z Hrobčic*), Hilberta (*Irma*). K sedmdesátiletému založení spolku Jiří byl uveden Stroupežnického *Loupežník* či *Její pastorkyňa* za přítomnosti samotné Gabriely Preissové.

V roce 1934 nastaly v souboru spory o další dramaturgii a někteří členové se od divadelního spolku Jiří oddělili a založili nový vlastní soubor Tyl. Ten vystupoval na provizorní scéně hotelu Záložna na Jiřího náměstí. Divadelní spolek Jiří hrál dále oslaben o některé herce. Nikdo ale netušil, že Jiráskův *Otec* či *Srdce v soumraku* od Maryny Radoměstské budou jejich posledními představeními v nových prostorách divadla¹². Dne 22. února 1937 vypukl před půl čtvrtou ráno v divadelní budově požár. Přivolaní hasiči nemohli již nic zachránit, postarali se pouze, aby se oheň nerozšířil na další domy. Oheň pravděpodobně vznikl od kamen v kulisárně.¹³ Divadlo se ale v Poděbradech nepřestalo

¹¹ ŠMILAUEROVÁ, Eva. *Poděbrady v proměnách staletí 2. díl (1850 – 1948)*. Praha: SKRIPTORIUM, 2005. ISBN 80-86197-62-X. S. 83 – 85.

¹² VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. S. 6 – 10. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

¹³ ŠMILAUEROVÁ, Eva. *Poděbrady v proměnách staletí 2. díl (1850 – 1948)*. Praha: SKRIPTORIUM, 2005. ISBN 80-86197-62-X. S. 16.

hrát, i díky tomu, že zde stále působil spolek Tyl. Některá představení se znovu hrála ve prospěch postavení nového divadla a oba spolky se opět oficiálně spojily na začátku roku 1938. Jako prozatímní scéna jim sloužil hotel Zálložna, využívaný již spolkem Tyl¹⁴.

Po této události se Poděbrady snažily pro divadlo najít náhradní prostory. Náklady na stavbu byly odhadnuty na 2 500 000 Kč. Sbor pro postavení divadla za dobu své existence nashromáždil přibližně 400 000 Kč, zbytek přislíbily městu poděbradské peněžní ústavy Občanská záložna, Okresní hospodářská záložna a Městská spořitelna. Ve veřejné soutěži zvítězil návrh ing. arch. Jindřicha Freiwalda, který projektoval již divadla v Hronově, Chrudimi a Kolíně. Jednalo se s ním ještě v roce 1939, ale během německé okupace došlo k zákazu stavby všech civilních budov¹⁵.

1. 3. Vznik a úspěch „Prozatímního divadla“

Velkou zásluhou německého komisaře Dr. Messnera, který byl divadlu velice nakloněn, mohl divadelní spolek Jiří hrát i za okupace vlastenecké hry. V této době také zorganizovali ochotníci další sbírku na postavení nového divadla. Ochotnický režisér Jan Rada přišel s myšlenkou využít zchátralý objekt na I. nádvoří zámku – dříve šlo o kovárnu a konírnu. Tyto prostory byly vlastnictvím Lázní Poděbrady. Správa lázní však byla této myšlence nakloněná, protože bylo i v jejich zájmu, aby lázeňští hosté mohli plně využívat kulturu ve městě. Nákladem jeden milion korun bylo nakonec postaveno tzv. „Prozatímní divadlo“ pro pět set diváků. Dne 25. dubna 1942 bylo slavnostně otevřeno hrou *Naši furianti* od Ladislava Stroupežnického. Správu zámeckého divadla Na kovárně řídil sám Jan Rada a ustanovený výbor vypracoval řád o propůjčování zámeckého divadla.

Hlavička na plakátech nesla název Zámecké divadlo „Na kovárně“ a nad jevištěm byl reliéf kováře. Kromě *Našich furiantů* se dále první rok hrálo: *Urban – Sluneční paseka*, *Jirásek – Otec*, *Molík – O Slunečníku*, *Měsíčníku a Větrníku*, či *Strašidla* od Ibsena. V tomto představení jako host vystoupil také Eduard Kohout.

Dne 19. srpna 1944 rozhodla protektorátní vláda o zastavení činnosti většiny divadel a veškeré spolky byly rozpuštěny. To se také pochopitelně týkalo divadelního spolku Jiří a divadlo bylo dočasně převedeno na město.

¹⁴ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. S. 11. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

¹⁵ ŠMILAUEROVÁ, Eva. *Poděbrady v proměnách staletí 2. díl (1850 – 1948)*. Praha: SKRIPTORIUM, 2005. ISBN 80-86197-62-X. S. 164.

Po osvobození se mohlo v divadle Na kovárně opět hrát a ochotníci začali zkoušet nové hry. Po okupaci, v září 1945, uvedl divadelní spolek v rámci Večera české a ruské kultury dvě aktovky: F. X. Svoboda *Poupě* a Viktor Krylov *Medvěd námluvčím*. Oficiálně zahájil DS Jiří svou činnost posledního září 1945 novou premiérou Jiráskovy *Lucerny*. Tato hra byla uvedena třikrát za sebou, mimo jiné na počest Karla Hampla. K oslavě státního svátku 28. října 1945 byl uveden *Václav Hrobčický z Hrobčic* od Ladislava Stroupežnického a v prosinci na Hod Boží *Quayana* Olgy Scheinpflugové s Ladislavem Boháčem j. h., dále byl uveden např. Thomas Brandon *Charleyho teta*, Jaroslav Kvapil *Princezna pampeliška* (za přítomnosti Kvapila), Rudolf Medek *Jiří Poděbradský*, Langer *Jiskra v popelu* (j. h. Vlasta Fabiánová), Agatha Christie *Deset malých černoušků*, Josef Kajetán Tyl *Fidlovačka*, Viktor Dyk *Posel* (j. h. Eduard Kohout), Karel Čapek *Ze života hmyzu* a *Věc Makropulos* atd. Režiséři měli v této době velký výběr repertoáru a herců a DS Jiří patřil mezi nejúspěšnější ochotnická divadla ve středních Čechách¹⁶.

1. 4. Léta do roku 1987

Po únoru 1948 vedení města nesouhlasilo se samosprávným subjektem divadla¹⁷. O rok později byla ochotnickému spolku vypovězena smlouva a ke zkoušení jim byla přidělena místnost bývalého archivu na I. nádvoří zámku. Poté byla spolku prakticky znemožněna činnost a divadlo se v Poděbradech nehrálo tak často, jako v letech minulých¹⁸. Ochotníci ve své činnosti sice pokračovali, ale scházeli se ve svých domovech. Sestavený repertoár byl i přesto velmi různorodý. V dalších letech se kromě českých děl jako např. *Maryša* bratru Mrštíků (j. h. Jaroslav Průcha), Šamberkův *Josef Kajetán Tyl*, *Měsíc nad řekou* Fráni Šrámka, Nedbalova *Polská krev*, hrál i Carlo Goldoni *Sluha dvou pánů* (j. h. Vlasta Matulová), William Shakespeare *Othello* či *Dům Dony Bernardy* od Federica Garcii Lorci.

V červnu roku 1956 přijel do Poděbrad filmový štáb, aby zde natočil film Adolfa Branalda *Dědeček automobil*. Vzhledem k potřebě velkého komparsu byli zapojeni i obyvatelé Poděbrad, včetně členů DS Jiří. Ti se dokonce objevili i v přímých záběrech.

Vzhledem k tomu, že DS Jiří nemohl hrát na svém jevišti, uvítal každé pozvání k zájezdovému hostování. Roku 1958 se ujal režie divadelního souboru ing. arch. Jan Pavlíček, který ve své režii ještě v tomtéž roce uvedl Voskovce a Wericha *Sever proti jihu*,

¹⁶ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. S. 13 – 22. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

¹⁷ Tamtéž. S. 22.

¹⁸ ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava – VALENTA, Jiří. *Místopis českého amatérského divadla II. díl N-Ž*. IPOS - ARTAMA Praha, 2002. ISBN 80-7068-155-1. S. 176.

poté *Caesara*, o rok později Drdovy *Dalskabáty - hříšná ves* či *Radúze a Mahulenu* od Julia Zeyera¹⁹. Ke hře *Caesar* režisér do programu napsal: „*Po mnoha letech je to poprvé, co před Vás předstupuje poděbradský divadelní soubor a přitom ještě jistě s náročnou hrou. Hry V + W jsou sice velmi vděčné pro herce, ale po stránce celkového provedení velice, velice obtížné. Režisér tedy stojí před problémem, jak přistoupit ke hře a jakou koncepci zvolit. Pochopitelně, že v celkovém pojetí působí hodně subjektivních názorů. Do jaké míry se nám podařilo nově a jinak, než bylo zvykem tuto hru nastudovat, posoudíte sami. Věřte, že naším vřelým přáním je, abyste se co nejvíce, po namáhavé denní práci pobavili... Bude-li se Vám něco líbit, pak nám hodně zatleskejte, protože to je pro nás ochotníky ta nejlepší odměna...*“²⁰. V dalších letech ochotnický soubor repertoár neobměňoval a stále opakoval nastudované kusy.

Na podzim 1971 přišli členové DS Jiří s myšlenkou uspořádání přehlídky mladého amatérského divadla. Otcem tohoto nápadu byl ing. arch. Jan Pavlíček a pedagog Jiří Beneš. Dle Pavlíčka by ráda finanční prostředky k uspořádání této „minipřehlídky“ sehnala nadšená ochotnice a místopředsedkyně MěNV Vlasta Kovaříková. Festival dostal název FEMAD, neboli Festival mladého amatérského divadla. FEMAD měl obrovský význam ve vývoji amatérského divadla a vzhledem k působení Jiráskova Hronova stál mimo pozornost orgánů.

V roce 1975 se, stejně jako loni²¹, DS Jiří účastnil s hrou Andreje Makajonaje *Tribunál* národní přehlídky amatérských divadelních souborů Jiráskův Hronov. Člen poroty Jarmila Černíková o tomto představení ve zpravodaji Jiráskův Hronov uvedla: „*Není to vůbec lehký úkol inscenovat tragikomedii běloruského dramatika Andreje Makajonaje „Tribunál.“ Jednak proto, že jde o hru, která je ojedinělá v sovětské dramatice čerpající dramaturgii z období Velké vlastenecké války v tom, že zpracovává závažné společenské téma – téma zrady – v tragikomické poloze... Divadelní soubor Jiří KaSS Poděbrady s režisérem Janem Pavlíčkem změnil své síly s tímto textem a prokázal v práci na něm mnoho tvůrčí fantazie a vynalézavosti... Představení je hráno v dramaturgické úpravě, která škrtly zhušťuje některá příliš vleklá místa a upravuje, k prospěchu věci, především druhou polovinu hry... Režisér staví správně inscenaci na dvou hlavních postavách..., pro něž má velmi dobré představitele v Karlu Mišákovi a Věře Knoblochové... V tomto směru velmi dobrého doplňuje tuto dvojici i Viktor Knobloch. Ostatní herecké výkony nedosahují úrovně těchto tří protagonistů*

¹⁹ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. S. 23 – 25. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

²⁰ Autor neuveden. Volně vložený program divadelní hry CAESAR, uvedené v neděli 21. února 1960. Poděbrady 1960. In: VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

²¹ Roku 1974 se DS Jiří představil v Hronově hrou Aloise Jiráka *Vojnarka*.

*především proto, že jde většinou o mladé a nezkušené herce... Vcelku je na představení sympatický především osobitý a tvůrčí přístup, který přinesl i s nedostatky, které představení má, zajímavý výsledek.*²²“

O dva roky později sklidili ochotníci další úspěch. Tentokrát s hrou A. S. Puškina *Evžen Oněgin*, se kterou zvítězili na přehlídce nymburského okresu v Sadské. Byl s ní vybrán i na národní přehlídku ruských a sovětských her do Svitav. Zde získal soubor celkem tři ceny, mimo jiné cenu za nejlepší ženský výkon Jaroslavy Pavlíčkové za roli Taťány²³.

Po čtyřiceti letech, v roce 1987, si technický stav divadla vynutil jeho celkovou rekonstrukci. Té předcházelo již roku 1984 rozhodnutí MěNV v Poděbradech o vyklizení budovy divadla z důvodu havarijního stavu konstrukce krovu a taškové krytiny. Havarijní stav divadla nebyl však pravděpodobně dost pádným důvodem k tomu, aby nebyl v květnu 1985 vydán souhlas k užívání divadla na Neumannovy Poděbrady. Teprve o rok později byl vydán havarijní výměr na střechu divadla a 7. května 1987 Ústav jazykové a odborné přípravy University Karlovy ohlásil opravy krovu a střechy²⁴.

1. 5. Čekání na divadlo

Jak již bylo řečeno, z důvodu uzavření divadla neměl divadelní spolek Jiří kde hrát a kde zkoušet. Pouze několik nadšenců se snažilo tradici ochotnického divadla udržet a scházelo se každé pondělí v obývacích pokojích a restauracích. Roku 1989 byl založen Ing. Charbuským Divadelní klub, který v režii V. Frančíka nazkoušel Vonnegutovi *Vesmírné tuláky*.

Každý rok se také ochotníci účastnili a stále účastní Poděbradských slavností krále Jiřího, které se poprvé konaly 19. května 1990. Slavnosti jsou obvykle dvoudenní - víkendové. Zahajuje je Středověký jarmark a noční průvod kejklířů, hudců, polykačů ohně a tanečnic městem. V neděli probíhá celodenní program – vedle jarmarku také středověké divadlo, taneční a divadelní vystoupení, bitky šermířů, ukázky středověkých řemesel. Vrcholem je průvod krále Jiřího s družinou městem za spolupráce žáků poděbradských škol a jízdárny²⁵. Vzhledem k tomu, že šlo o první ročník, mnoho věcí nevyšlo. S některými kostýmy sice vypomohl divadelní spolek Háje z Nymburka, ale i přesto většina z nich neodpovídala

²² ČERNÍKOVÁ, Jarmila. *DS JIŘÍ uvedl Tribunál*. In: JIRÁSKŮV HRONOV, zpravodaj národní přehlídky amatérských divadelních souborů. Č. 7. 1975. Hronov 7. srpna 1975. S. 2.

²³ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. S. 27 – 28. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

²⁴ STROTZER, Milan. *Historie poděbradského divadelnictví*. In: A UŽ JE TO TADY! aneb FEMAD čili Odkud a kam. Nymburk, 2001. S. 6.

²⁵ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Druhý díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1987 do roku 2003*. S. 37 – 38. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

době, ani společenské vrstvě. Král Jiří také nebyl malé podsadité postavy s delšími vlasy a jeho „řeč poddaným“ nebyla kvůli absenci mikrofonů slyšet²⁶.

Kromě Poděbradských slavností ochotníci nastudovali pohádku *Sůl na zlato*, vánoční pásmo pro městské knihovny, školy a domov důchodců a *Zlatovláska do obývacího pokoje*²⁷. Tato poslední inscenace směřovala k dokončení rekonstrukce divadla a k akci „Občané sobě.“ *Zlatovláska* byla nastudována ve třech variantách – pro děti v mateřských školách, prvních třídách ZŠ, vč. družin a pro děti v obývacím pokoji. Pohádku nastudovaly děti z divadelního spolku Jiří, které si pro tuto příležitost založily skupinu Správňáci. Děti si samy akci zorganizovaly a samy své představení nabízely školám a školkám, domlouvaly termíny a podmínky.

Rekonstrukce divadla se rok od roku prodlužovala a příznivci začali v roce 1999 pořádat happeningy a zároveň probíhala i sbírka Občané sobě na dostavbu divadla. Prvního ledna 1999, k 115. výročí otevření divadla, zapálili ochotníci symbolicky maketu divadla Na Kovárně a celý tento rok vyhlásili Rokem obnovy divadla. Zároveň zde byla vyhlášena i výtvarná soutěž „Jak si děti představují divadlo“. Další happening se uskutečnil 21. března před poděbradským muzeem a jeho součástí bylo vynášení moreny a vernisáž výstavy k dějinám poděbradského ochotnického divadla a spolku Jiří. Třetí setkání se konalo pod sloganem Nemáme střechu nad hlavou na prvního máje. Program odstartoval volejbalový zápas, v němž si ochotníci, coby městští zastupitelé spolu s balonem přehazovali problematiku divadla. Součástí akce bylo i vážení obyvatel Poděbrad, kteří usilují o rychlé obnovení divadla.²⁸ Čtvrtý happening na obnovu měl podobu akce Dvacet čtyři hodin čtení. Čtenářské vystoupení bylo rozděleno do hodinových tematických bloků a pauzy mezi nimi vyplnila hudba. Každý účastník si vybral sobě blízké téma s libovolným příspěvkem. Na programu byl např. humor, historie, detektivka, literatura filosofická, sci-fi, horor, vlastní tvorba, erotická literatura, poezie, pohádky, cestopisy aj. Vystoupení nesmělo být kratší 5 minut a delší než 15 minut. Přednášejícími byli členové ochotnického spolku, veřejní činitelé a významní občané Poděbrad, kteří se zajímali o situaci divadla. Do akce se mj. zapojila i televizní moderátorka Eva Jurinová, herec Rudolf Kvíz, sportovní novinář Dr. Jakub Bažant, redaktor České televize Adam Komers či režisér, herec a spisovatel Vlastimil Venclík.

²⁶ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Druhý díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1987 do roku 2003*. S. 39. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

²⁷ Tamtéž S. 38.

²⁸ Váha občanů měla sedmnáct a půl tuny a sešlo se zde dohromady 1529 lidí.

Se začínajícím rokem 2000 nastudoval DS Jiří klasickou detektivku Agathy Christie *Deset malých černoušků*. Tuto hru autorsky upravil Ladislav Langer tak, aby bylo možné uvést ji v zámecké zahradě. Představení bylo pro úspěch několikrát opakováno s vždy vyprodaných hledištěm při reprízách²⁹. *Jediným problémem zde bylo zhuštění děje, které znemožnilo divákům na chvíli orientaci. První část velmi rychle diváky seznámila se všemi postavami a závěr někdy velmi nepřehledně vysvětloval vraždy všech hlavních postav*³⁰.

V červenci 2000 se také konal první ročník letních divadelních slavností. Akce se zúčastnily soubory s Dánska s muzikálem *Slavík* podle H. Ch. Andersena, DS Tyl z Bakova n. Jizerou s komedií na téma manželské nevěry *Ten, kdo utřel nos* od G. Feydeaua, DS Jiří uvedl opět *Deset malých černoušků*. Nymburský Hálek, který měl uvést Camolletiho veselohru *Bufet v posteli*, se omluvil kvůli nepřízní počasí.

Ochotníci v tomto roce také navázali na loňské čtyřiaadvaceti hodinové čtení. Tentokrát se uskutečnilo ku příležitosti státního svátku 17. listopadu³¹.

Otevření divadla se poděbradští dočkali 6. ledna 2001. Vzhledem k tradici slavnostně otevřít divadlo novou hrou v nastudování DS Jiří, nabídli ochotníci městu, že zajistí slavnostní otevření. Nabídka ovšem zůstala bez povšimnutí. Poděbradské divadlo se tedy otvíralo bez účasti ochotníků s nymburskou komorní filharmonií a s verši účastníků Poděbradských dnů poezie. Divadelní spolek Jiří dostal k dispozici jediný večer o 14 dní později. Uspořádali tedy pouze malou reminiscenci pod názvem *Už máme střechu nad hlavou*³².

Podle ochotníků má divadlo mnoho technických nedostatků. *„Problémem je naddimenzované orchestríště, které nebylo dosud skoro vůbec v provozu a zbytečně velká forbína, která při svých rozměrech činí z jeviště tunel. Jeviště je sice akusticky dobré, ale nutí inscenátory tlačit vše před oponu. Podobně divadlu chybí prostor, kudy by šlo stěhovat kulisy. V poslední řadě v divadle není zázemí pro herce*³³.“ Z bývalých dvou šaten pro herce zbyla jen jedna, z druhé je nyní foyer kina. Vstup do divadla již také není bezbariérový³⁴. Divadlo teď také nepatří DS Jiří, ale městu, tudíž za každé představení ochotníci platí nájem

²⁹ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Druhý díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1987 do roku 2003*. S. 40. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

³⁰ Podle vlastního zhlédnutí inscenace.

³¹ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Druhý díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1987 do roku 2003*. S. 41 - 42. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

³² Písemné vyjádření Dr. Ladislava Langer. Osobní archiv Vlasty Vaňoučkové.

³³ Vyjádření Ladislava Langer. Příloha Druhé kroniky divadelního spolku Jiří.

³⁴ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Druhý díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1987 do roku 2003*. S. 43. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

ve výši 5000 Kč. Poplatky odvádí i za každou zkoušku na jevišti se světly 150 korun za hodinu³⁵.

1. 6. Současné působení divadelního spolku Jiří

Ke 140. výročí svého založení uvedl v březnu 2001 DS Jiří původní historickou mystifikační frašku z pera Ladislava Langra *Odhalení*. „*Hned na začátku všechny protagonisty představila hlasatelka Marie Retková, protože ochotníci měli obavu, že po představení jim již nikdo nezatleská*“³⁶. Tématem hry jsou totiž Poděbrady konce 19. století. Obyvatelé města chtěli povznést město a nezávisle na sobě přišli na to, že nejlepším prostředkem k tomu bude postavení pomníku. Roztáčí se kolotoč událostí, které měly předcházet postavení jezdecké sochy krále Jiřího na poděbradském náměstí. Autor vychází z historicky doložených událostí a osob, ale dodává i vlastní fantazii. Příkladem může být to, že na náměstí nakonec stojí socha krále Jiřího zásluhou nápadu mladého Franze Kafky, který opravdu do Poděbradech jezdil na prázdniny k rodičům své matky Julie.

V červnu uvedli opět mladí ochotníci poděbradského divadelního souboru hru Geoga Feydeaua *Dámský krejčí* a poté spolu s Domem dětí a mládeže pohádku *O chytré Kačce*. Na tradici ochotníci navázali čtyřiaadvacetihodinovým čtením a v roce 2002 Slavnostmi krále Jiřího³⁷.

Jak již bylo před tím naznačeno, jednou z nejvýraznějších osobností v této době byl v divadelním spolku Jiří režisér Ladislav Langer. Z jeho pera vyšlo i historické drama *Králobraní* o událostech z jara roku 1471, z období po smrti krále Jiřího. Jde o příběh české královny Johany z Rožmitálu, vdovy po králi Jiřím z Poděbrad. Stejně jako u hry *Odhalení* autor využil jak historických, tak i fiktivních postav. Nikdo z účinkujících netušil, jaký bude mít drama úspěch. Od března do října ochotníci odehráli pouze v Poděbradech představení více jak dvacetkrát. Dále hráli v gotickém sále staré tábořské radnice, na nádvoří hradu Kašperk, na nádvoří hradu a zámku Klenová a Horšovský Týn, na zahradě zámku Choltice.

Rok 2002 byl rokem zájezdů a přehlídek. Divadelní spolek Jiří se mj. zúčastnil přehlídky amatérských divadel Winterův Rakovník³⁸ s hrou *Dědeček aneb Musíme tam všichni*³⁹. Autorem a režisérem hry a zároveň představitelem titulní role byl známý loutkář Jaroslav

³⁵ HLÁVKA, Jiří. *V žádném případě to není KIC Poděbrady versus Divadelní spolek Jiří*. In: AMATÉRSKÁ SCÉNA 3/2001, roč. 31. S. 47. NIPOS Praha, 2001. ISSN 0002 – 6786.

³⁶ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Druhý díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1987 do roku 2003*. S. 44. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

³⁷ Tamtéž, s. 45 – 50.

³⁸ Přehlídka je zároveň výběrem na národní přehlídku tradičního divadla v Třebíči, FEMAD v Poděbradech a autorského divadla v Písku.

³⁹ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Druhý díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1987 do roku 2003*. S. 51 – 53. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

Koloděj. Hlavním cílem hry bylo diváky pobavit prostřednictvím jednoduchého anekdotického příběhu o tom, jak byl ztracen a znovu nalezen nezvladatelný dědeček. I přesto, že hra byla u diváků úspěšná, ve Zpravodaji Wintrova Rakovníka, vydávaného ku příležitosti přehlídky, o komedii pochvalně nepsali. „*Text lze přirovnat k těm, které jsme běžně znávali z produkce bakalářovsko-televizní.... Výrazové prostředky, kterými je inscenace budována – způsob herectví i režijní stavba jednotlivých „kapitol“ příběhu, jsou omezeny pouze na slovní rovinu, tj. pracují se slovním humorem.... Tak lze potom jednotlivé části děje k estrádním výstupům ve stylu spíše „televarietním“.... Inscenace funguje tam, kde je více přítomno divadlo – dramatická situace...⁴⁰“*

V roce 2003 se DS Jiří opět spolupodílel na přehlídce FEMAD, Letních divadelních slavnostech a akci s názvem 24 hodin čtení. Jako host se čtení účastnila manželka tehdejšího předsedy vlády Viktorie Špidlová, která předčítala ze svých oblíbených dětských knih. Kromě těchto akcí odehrál divadelní spolek Jiří hry, již uvedené v roce 2002 - *Králobraní*, pohádku *Kašpárek a kopřiva* a *Moje žena není anděl*. Premiérou byla hororově komediální detektivka Norise Robinsona *Hrobka s vyhlídkou* v režii Jaroslava Koloděje⁴¹.

Rok 2004 byl ve znaku tří hlavních velkých premiér⁴². Ochotníci opět uvedli původní hru Ladislava Langra, tentokrát šlo o detektivku *Bel Canto della morte*. Na pomoc si pozval jako dramaturga Jana Pavlíčka, člena DS Jiří, a hudbu z Pucciniho *Madame Butterfly*. Druhou premiérou byla *Podivná paní Savageová* v režii bývalého ochotníka DS Jiří a poté i herce Jihočeského divadla v Českých Budějovicích Ivana Kličky. „*Měl jsem dost omezenou možnost výběru (pozn. jde o výběr herců), protože druhá část spolku ve stejnou dobu studovala hru Ladislava Langra Bel canto della morte. Ale nakonec jsem zjistil, že mi do těch rolí sedí přesně ti herci, co jsem měl k dispozici,*“ uvedl režisér⁴³. Na květen bylo stanoveno datum další premiéry v režii Ladislava Langra *Fanfán Tulipán*. Langr titul přepracoval do podoby, která vyhovovala přírodní kulise zámecké zahrady. Pro náročnost byl osloven k některým alternativám i nymburský divadelní soubor Hálek. Alternativě rovněž vytvořil i člen pražského divadla ABC Otakar Brousek ml., který přijal roli krále Ludvíka XV. Sehráno bylo celkem 27 představení s návštěvností 2000 diváků. Třetí velkou

⁴⁰ FIXOVÁ, Kateřina. Divadelní spolek Jiří. In.: ZPRAVODAJ WINTEROVA RAKOVNÍKA. Č. 3. S. 3. Rakovník, 2002.

⁴¹ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Druhý díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1987 do roku 2003*. S. 62. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

⁴² Mj. přišli ochotníci i s premiérou pohádky *Jak kašpárek zachránil krále Honzu* jako pokračování pohádky *Kašpárek a kopřiva*.

⁴³ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Třetí díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 2004 do roku 2008*. S. 4. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

premiérou byla hudební komedie Rudolfa Trinnera *Drahouškově*⁴⁴. „*Drahoušek je jméno seznamovací agentury, nabízející zprostředkování sňatků i partnerů všeho druhu. I když má je jednu jedinou nevěstu a jediného ženicha, které svým klientům předkládá, přesto všechna úskalí, kterými přitom proplouvá, zvládá nadmíru mistrně*“⁴⁵.

První premiérou roku 2005 byla fraška Johanna Nepomuka *Nestroye Lumpacivagabundus* v režii Ladislava Langera jako další počín mladých ochotníků v koprodukcí s Domem dětí a mládeže. S touto hrou také navštívili krajskou přehlídku ve Stochově. DS Jiří také zopakoval *Fanfána Tulipána* opět s Otakarem Brouskem mladším, *Podivnou paní Savageovou*, pohádku *Jak kašpárek vysvobodil krále Honzu* či *Drahoušky*.

K příležitosti 145 let existence DS Jiří nastudoval původní divadelní hru Ladislava Langra *Červený koberec*. Hlavní myšlenkou této groteskní revue je člověk, který jen málokdy zažije slávu. Spolu s první premiérou byla předávána ocenění dlouholetým členům spolku. Zlatého Oskara získal Ladislav Langr za nasazení při rozjezdu novodobých dějin DS Jiří.

Druhou významnou premiérou pro letní scénu roku 2006 byla hudební komedie Vladimíra Renčina, Jindřicha Brabce a Hany Čihákové *Nejkrásnější válka*. Napsána byla na motivy Aristofanovy hry *Lysistrata*. Šlo o téma vztahu mužů a žen, téma bojů o dominantní postavení. Děj lehce eroticky lechtivé komedie se odehrává ve starém Řecku. Ženy v Athénách se starají o děti a hospodářství a čekají, až se jejich muži vrátí z války. Poté ale zjišťují, že je zajímá pouze několikadenní oslava vítězství. Ženy proto mužům odeprou veškeré manželské povinnosti.

Poslední premiérou byla hra španělského autora Alejandra Casony *Jitřní paní*⁴⁶. Jde o lidové drama situované do 18. století na venkovskou samotu⁴⁷.

O rok později se DS Jiří vrátil ke hře *Jak vykrást banku* na motivy Samyho Fayada, která byla již jednou uvedena v roce 1986⁴⁸. Režie se v roce 1986 ujal své prvotiny Ladislav Langer a o dvacet let později ji převzal Jan Novák. Jako herec se po dlouhé době Ladislav Langer představil při první premiéře následujícího roku, v hudební komedii J. N. Oldmana

⁴⁴ Tamtéž. S. 4 – 9.

⁴⁵ Autor neuveden. Program divadelní hry *Drahouškově*. Místo a datum tisku neuvedeno. In: VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Třetí díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 2004 do roku 2008*. Příloha.

⁴⁶ Tato hra byla v Poděbradech uvedena již v roce 1973.

⁴⁷ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Třetí díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 2004 do roku 2008*. S. 12 – 23. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

⁴⁸ Hra *Jak vykrást banku* je opět na programu i v roce 2009. Viz. kapitola 1. 7.

*Ezop*⁴⁹. Jde o ztvárnění příběhu jednoho z nejznámějších bajkařů. Komedii doplňuje dvanáct písniček, odvážně zvolených v kontrastu s antických příběhem, swingové melodie⁵⁰.

V říjnu byli ochotníci pozváni do Malacek místním divadelním spolkem Na Hambálku při příležitosti divadelního festivalu Zejdeme sa na hambálku. Jednalo se o výměnou akci, protože slovenští divadelníci vystoupili tohoto v Poděbradech v rámci Letních divadelních slavností. Představili se komedií *S tvojou dcérou nikdy* a *Všetko o ženách*. Poděbradští ochotníci se reprezentovali crazy komedií *Jak vykrást banku* a hudební komedií *Ezop*.

Ezopa DS Jiří uvedl mj. také na přehlídce hudebního divadla v Sázavě⁵¹ a na celostátní přehlídce komedií a veseloher Klicperův Chlumeč, kde získali kromě dvou cen za herecké výkony i hlavní cenu přehlídky pro nejlepší představení. S komedií *Jak vykrást banku* vystoupili ochotníci i na 61. politických divadelních hrách v Kolárově divadle v Polici nad Metují a na přehlídce amatérského divadla Čechův divadelní podzim⁵² v Horních Počernicích.

V listopadu ochotníci nově nastudovali pohádku *Sněhová královna* na motivy Hanse Christiana Andersena. Při tomto představení bylo využito principů laterny magiky a černého divadla. Adaptace příběhu se ujal režisér Ladislav Langer a pohádku doplnil filmovými dotáčkami. Zimní scény s koňmi a kočárem Sněhové královny se natáčeli v Orlických horách⁵³.

1. 7. Recenze zhlédnutých divadelních her v roce 2009 a jejich dramaturgie

1. 7. 1. Hostinec U kamenného stolu

Produkce: Václav Charbuský, režie: Roman Vlasák (j.h.), scéna: Ivana Vlasáková (j.h.), výroba scény: Jiří Pospíšil, Martin Daněk, Tomáš Krombholz, Tomáš Vácha (j.h.), kostýmy: Marie Vlková, Martina Bádalová, nápověda: Bedřiška Rybáčková, Martina Sedmidubská (j.h.), zvuk: Martin Vácha, Petr Kvapil (j.h.), světla: Jiří Pospíšil, Jiří Folprecht (j.h.),

Hrají: soudní rada Dyndera: Mirek Fišer, Dynderová: Helena Pěchová, Alena: Helena Píšová, Věra: Kamila Říhová, Lubomír: Tomáš Vácha (j.h.), krasavec Gaston: Zdeněk Havlas, krasavec Percy: Martin Pospíšil, Spytihněv: Martin Daněk, Tomáš: Martin Šturma

⁴⁹ Epoz je na programu i v roce 2009. Viz. kapitola 1.7.

⁵⁰ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Třetí díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 2004 do roku 2008*. S. 27 – 31. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

⁵¹ V Sázavě DS Jiří získal tři ocenění za herecké výkony.

⁵² V Horních Počernicích byla uvedena i pohádka se zpěvy Hrátky s čertem na motivy klasické pohádky Jana Drdy. Písničky měly pohádku obohatit a navíc posouvaly děj pohádky. Na pohádce se podíleli i divadelníci z Hálkova divadla v Nymburce.

⁵³ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Třetí díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 2004 do roku 2008*. S. 32 - 36. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

(j.h.), hostinský Tatruž: Vladimír Frančík, hostinská: Hana Svobodová, novinář, číšník: Tomáš Krombholz, Mertens, vypravěč: Václav Charbuský.

Komparz: Lenka Fraňková, Zdeňka Lhotská, Viktorie Grossová, Marie Vlková, Jolana Fraňková, Karolína Lišková

Premiéra: 6. 6. 2009 Poděbrady

Psáno z představení 4. 7. 2009

Sázka na klasiku se vyplatila

I tento rok ochotnický soubor Jiří využil prostory zámeckých zahrad a po úspěchu s hrou Fanfán Tulipán nastudoval další klasiku. Tentokrát šlo o dramaturgii na motivy románu Karla Poláčka. Zámecká zahrada poskytla příběhu z lázeňského městečka možnost rozdělit epizody do různých koutů. Ne vždy ovšem bylo umístění scény pro diváka příjemné – některé části se odehrávaly i za hledištěm, tudíž publikum muselo otáčet nejen hlavu, ale i sebe, a to na plastových židlích, které byly umístěné těsně vedle sebe, někdy moc dobře nešlo.

Do lázeňského městečka Džerba pod Skalou přijíždí manželé Dynderovi s dvojčaty Alenou a Věrou a synem Lubomírem a ubytují se v hostinci U kamenného stolu. Zároveň se na scéně objevují i místní krasavci Gaston s Percym, kteří se snaží získat náklonnost děvčat, ale dívky si z nich tropí pouze žerty. Za hostinským zároveň přijíždějí jeho synovci Tomáš a Spytihněv. Těm se dívky také zalíbí, ale vzhledem k přítomnosti sebevědomého Gastona a Percyho nemají odvahu dvojčata oslovit. Do města přijíždí divadelní společnost s hercem Benno Mertensem, do kterého se zamiluje hostinská Božena. Napíše dlouhý dopis na rozloučenou svému manželovi a s potulným hercem uteče. Hostinský Tatruž je ztrátou ženy zrcen, začne chřadnout a ze smutku nakonec zemře. Hostinec přejde jako dědictví do rukou bratrů Tomáše a Spytihněva, kteří se tam okamžitě nastěhují. Další léto opět přijíždí rodina Dynderových a na scéně se objeví i hostinská Božena, která přijede uctít manželovu památku. Hostinec se však kvůli neshodám bratrů zadluží a Božena je nucena podnik zachránit. Bratři stále cítí náklonnost k dvojčatům a nakonec se s nimi zasnoubí.

Inscenace z velké části kopíruje Poláčkův román, jen vynechává některé epizody, které nejsou pro další děj důležité. Zkráceny jsou i pasáže pojednávající o herci Bennu Mertensovi. Tyto vynechané pasáže ovšem inscenaci nijak neublížily. Ten, kdo nezná literární předlohu, si této úpravy ani nevšiml. Pokud ovšem na představení divák přijde se znalostí Poláčkova díla, může postavu Bennu Mertensa postrádat. V této divadelní hře se v pár minutách pouze mihne. Zbytečnou se v inscenaci ale stala postava Lubomíra, syna

Dynderových. Ten se zde jen několikrát objevil, ale ději nijak nepomohl. Ochotníci velice elegantně, ale zároveň přirozeně, zachovali Poláčkovu práci s textem a poetický jazyk. Onu krásnou atmosféru maloměsta dokázal režisér přenést do reálu také velice šikovně, v čemž mu pomohl právě prostor zahrady. Jak již bylo řečeno, nešťastně byla zvolená setkání dvojčat s Gastonem a Percym v prostoru zahrady. Jedna dívka hraje tenis vlevo od diváků, druhá si povídá pod stromem za diváky. Tyto dvě scény se střídají, mluví jedna dvojice, pak světlo namíří na druhou dvojici. Za hluku a strkání se proto diváci museli otáčet z jedné strany na druhou. Je ovšem nutno ocenit snahu ochotníků využít veškerý nabízený prostor. Pokud jejich postavy korzovaly po lázeňské kolonádě, stali se diváci součástí promenády a herci se procházeli v jejich blízkosti.

Mezi nejvýraznější osoby patřili na jevišti místní krasavci Gaston a Percy - Zdeněk Havlas jako Gaston a Martin Pospíšil v roli Percyho. Sebevědomé chování mladíků, kteří se nad všemi povyšují bylo vtipně doplněno extravagantním oblečením. Jak Zdeněk Havlas, tak Martin Pospíšil dovedli své postavy k dokonalosti díky vážným tvářím během celé inscenace.

Jediným problémem této jinak dobře provedené inscenace byl zvuk. Vzhledem k tomu, že herci neměli k dispozici mikrofony, některé z nich bylo hůře slyšet. S otevřeným prostorem uměl nejlépe pracovat Václav Charbuský jako vypravěč. Karolína Lišková a Kamila Říhová v roli dvojčat Aleny a Věry si ovšem musely na rozlehlou zahradu chvíli zvykat. Problém byl chvílemi i s hudbou, kdy účinkující nebylo přes melodie, které měly mluvené slovo pokreslovat, místy slyšet. Výběr hudby ovšem doplňoval poklidnou atmosféru letních měsíců lázeňského městečka.

Pro diváka byla příjemná postava vypravěče. Do děje vypravěč vstupoval přímo, celý příběh doplňoval a posouval dopředu. Přibližoval divákům, co dělo za jevištěm a na co děj navazoval. Vypravěč také vykresloval prostředí a celou atmosféru, aby se mohlo publikum do příběhu více ponořit. Zároveň bral diváky jako své partnery, kteří spolu s ním pozoruje celé dění. V některých pasážích se vypravěč k publiku obrací, rozmlouvá s nimi. Místy děj i komentuje, ale zároveň s divákem komunikuje, jakoby čekal na odezvu. Možná by pan Charbuský příště mohl odložit desky s textem a naučit se repliky nazpaměť. Více by to dokreslilo tajemnou postavu vypravěče.

1. 7. 2. Krocan aneb pracovní název: Prasárna

Produkce: Milan Hercik, grafická spolupráce: Honza Urbánek, režie: Eduard Krocan, Pavel Husa, Jana Langerová, Helena Píšová, Vojtěch Říha, Kamila Říhová

Hrají: Pavel Husa, Jana Langrová, Helena Píšová, Vojtěch Říha, Kamila Říhová

Premiéra: 8. 11. 2009 Poděbrady

Psáno z představení 8. 11. 2009

Malá školní akademie na jevišti divadla

Na první pohled nevíte, co si máte myslet, na ten druhý oceníte jejich snahu objevit se s něčím takovým na veřejnosti a ještě s takovým elánem a nadšením. Mladí herci z DS Jiří prý nosili tento nápad v hlavě již dlouho a chtěli předvést to, co tu ještě nebylo. Bohužel to, co ukázali, tu už bylo a lepší. Pětice nevymyslela nic nového, pouze převzala většinu scének z různých televizních estrád. Scénky jsou sice trochu předělané, ale svůj opravdový původ nezapřou. Ono nadšení, se kterým hodinový program sehráli, doslova premiéru Krocana zachránilo. Herci se sami bavili a dobrou náladu přenesli i na ostatní, i přes to, že ve velké části nebylo o co stát. Nejde totiž o představení, u kterého byste si řekli, že ho chcete vidět znova a klidně i desetkrát. Jde o moderní divadlo, jejich slovy o kabaret, který není kabaretem, divadlo, které není divadlem a vtip, který není vtipný.

Ochotníci tuto hodinu sestavili ze třinácti scének – od hudební, přes taneční až po dramatickou. Každá byla jiné kvality a ne každý se vždy bavil. Jedním z mínusů je i stejné ukončení scének – většina z nich totiž končí hádkou, útekem či smrtí. Některá závěrečná čísla jakoby vyplňovala danou hodinu - nemají žádný šmrnc a poentu. Na druhou stranu je ale nutné pěti mladých pochválit za poentu ve scénce s důchodci v „autobuse“, kteří si klasicky povídají každý o něčem jiném (od počasí, až po televizní seriály) a nakonec se ukáže, že jsou v čekárně lékaře Dr. Krocana, který léčí Alzheimerovu chorobu. Úspěch také měla část s klasickou estrádou – uvedením divadelní hry, její nesmírné vychvalování a následné čtení titulků od režiséra po kompars a účetní. Všeho ale moc škodí, a proto další vyjmenovávání již tolik nebaví.

Nekontrolovatelný smích během recitace básně Mršina od Baudelaira a ukazování do zadních řad hlediště vzbudilo u diváků spíš rozpaky než smích. Stejně dopadla i scénka ze šantánu, ve které despotická majitelka nutí opilou zpěvačku k nějakému výkonu. Budiž ale slečna Jana Langrová pochválena za to, že umí zpívat a stepovat, a tím dodala této epizodě šmrnc. Plusem byla i jedna z posledních scének a to díky jejímu nápadu. Šlo o Čapkovský motiv likvidace lidstva jejich vynálezem – postavy boxerů počítačové hry se vzbouří proti hráčům a následuje výměna rolí.

Ocenit ovšem musíme schopnost účinkujících a zároveň režisérů pracovat s hudbou. Jejich módní přehlídka podtržená známou písní Sex bomb, parodie na rivalitu zpěvaček a vypadlé

playbacky s All that jazz ze Chicaga, či trefná změna hudby z dramatické na romantickou u jinak trapné pantomimy na téma sexy hasič hasící požár.

Pokud je divákovi nabídnuto moderní divadlo, nejde vždy o sázku na jistotu. Tato pětice mladých ochotníků měla snahu udělat něco sama. Nechtěli pomoc od zkušených režiséru DS Jiří a to možná zavinilo roztříštěnost a nedokonalost tohoto představení. Scénky neměly žádný spojující motiv, každá byla samostatnou epizodou, která během pár minut skončila. Chyběl zde dominující prvek nebo část, která by byla na vyšším stupni ve zpracování nebo nápadu. Některé scénky byly sice dobře pojaté, u některých jsem ale postrádala smysl.

Záleží na každém z diváků, co si z představení odnese. Pro některé to byl nevšední zážitek, ale někteří inscenaci odsoudí již na začátku. Mladí ochotníci ovšem mohou být rádi, že každý, kdo Krocana navštívil, na ně bude vzpomínat. Ať již v dobrém nebo špatném.

1. 7. 3. Dr. Johann Faust, Praha II, Karlovo nám. 40

Autor textu: Jiří Suchý, autor hudby: Ferdinand Havlík, produkce: ing.Lenka Špringerová, hudební režie: Jiří Beneš, režie a úprava: dr.Nataša Doležalová

Hrají: doktor Johann Faust: Josef Nickel (j.h.), pan Vágner: Milan Hercik, Markéta: Sabina Škorková, herečka Christel: Jana Pospíšilová, režisér Frosch: Martin Pospíšil, herec Bradel: Zdeněk Havlas, barová zpěvačka Zorka: Nataša Doležalová, herečka Lotte: Blanka Fišerová, obsluha baru: Jolana Fraňková a Martin Daněk

Premiéra: 28. 11. 2009 Poděbrady

Psáno z představení 12. 12. 2009

Hudební komedie si získala publikum svojí svěžestí

Dnes již klasická komedie z repertoáru divadla Semafor v provedení DS Jiří na jevišti doslova zazářila. Kvalitní scénář a kvalitní herci plní elánu dokázali z divadelního večera udělat příjemný zážitek. Režisérka Nataša Doležalová se svého úkolu přenést onu atmosféru divadla Semafor na prkna jeviště v Poděbradech zhostila výborně. Hře v jejím podání nechyběl švih, napětí, ani vtíp.

Děj hry zanesl diváky do Prahy na sklonku druhé světové války. Dochází zde k prolínání minulosti 15. století s rokem 1945. Zároveň se zde pracuje i s budoucností, se současností, a to v komunikace s diváky. Faust podepíše s ďáblem smlouvu, ve které si přeje prožít všechny nevšední zážitky o 500 let později. Předpokládá, že v této době věda již dosáhne vrcholu a lidé budou lepší. Mefisto jeho přání plní a zaneše Fausta do roku 1945 na večírek německých filmařů. Zároveň se Faust při podpisu ale zavázal, že může zemských požitků

užívat, dokud nevyšloví formuli „tento okamžik bych chtěl prožívat věčně“. V hotelu Alcron, kde se večírek koná, potká Faust krásnou Markétku, do které se bezhlavě zamiluje. V okouzlení zapomene, čemu se upsal, a při bombardování Prahy s Markétkou v náručí onu větu vysloví. Markétka se promění v ďábla a ten Fausta odnese stropem.

Tato inscenace je důkazem, že i s minimem kulis, ale s velkým nasazením souboru, se může představení malého ochotnického souboru stát velmi kvalitním. Je nutné mimo jiné ocenit i práci herců se scénářem. Bravurně udržovali diváky v napětí, střídáním děje a úvahových pasáží Fausta. Svě udělala i citlivá práce se světelnými efekty a hudbou. Na všech hercích bylo navíc vidět, že je jejich role baví a všichni podali úžasný výkon.

Vzhledem k tomu, že se děj odehrává za Protektorátu, byla čeština prokládána němčinou a to tak, že i neznalí tohoto jazyka vše pochopili, a navíc kupodivu nevadila ani ne vždy dobrá výslovnost herců, protože podtrhla komické repliky hlavních hrdinů. Ve spojení s velkými gesty představitelů německých herců a režisérů do sebe vše zapadalo. Dialogy navíc umožňují, aby si je herci přizpůsobili, čehož místy využili a některé repliky a pohyby si přímo na jevišti přidali. Příjemná navíc byla komunikace Fausta a vrchního hotelu Alcron s diváky. Vrchní pohlížel na obecnstvo jako na své hosty, kteří se zajímají o další osazenstvo lokálu. Vysvětloval děj a popisoval, co se dělo za scénou tak, aby části příběhu na sebe navazovaly. Navíc představoval i hlavní hrdiny, které také obsluhoval, a prozrazoval divákovi různé pikantnosti z jejich života. Tím obecnstvo získalo další části mozaiky, která mu nakonec ukázala všechny postavy v pravém světle. Jediný Faust ukazoval obecnstvu svoji pravou tvář. Společnosti se totiž představil jako majitel továrny na masné výrobky a hrál před nimi roli bohatého sebevědomého továrníka. Divákům svěřoval své myšlenky a pocity, před společností německých herců však udržoval kamennou tvář a falešnou identitu. Chtěl se jim zavděčit, aby mohl proniknout do jejich světa. Zároveň se snažil okouzlit Markétku - v tomto okamžiku se opět stával oním zamilovaným Faustem, který svádí ženu pomocí chemických vzorců. Josef Nickel jako Faust všechny tyto polohy své role odehrál s velkou chutí a publikum se bavilo. Vývoj prodělala i postava Markétky Sabiny Korkové. Ze začátku nenápadné děvče dostává v průběhu příběhu tvář dívky, která ví, co chce a dostane to. Slečna Korková postavě místy vhodně v replikách přidala i ironického tónu, který diváka nejen že neurazil, ale i dodal jejím slovům váhu. V závěru, kdy by měla její postava vlastně gradovat, se ale s postavou dostala do nevýrazné polohy, která způsobila i útlum celého konce. Vše trochu zachránily již zmíněné světelné efekty, které dokončily Markétčinu přeměnu v Mefistu.

Tato komedie míchá vysoké herectví s oddechovými pasážemi, které představovaly vložené písně, ve kterých členové souboru předvedli svoji kreativitu. Dotvořili tím mnohdy svoje postavy a ukázali je z jiného úhlu. Nevinná Markétka ve svých pěveckých pasážích již nebyla tak nevinná a místy až hodně sebevědomý Faust se zde projevil jako citlivá bytost plná něhy. Nutno říci, že obě polohy hercům vyhovovaly a ochotníci si byli na jevišti rovnými partnery. I když místy svojí komikou všechny převyšoval Martin Pospíšil jako režisér Frosch a Markétka se občas stávala ve svých replikách nevýraznou. Již zmíněné písně tak děj inscenace nejen doplňovaly a posouvaly jej dál, ale i vyjevily city a myšlenky postav. Vzhledem k chytlavým melodiím a vtipným slovům z pera Jiřího Suchého se divák nenudil, a stále s napětím očekával okamžik vyslovení oné zatracující věty.

Minimum kulis a vybavení lokálu navíc divákovi dovolovali soustředit se plně na děj a pozorovat postavy. Herci ovšem někdy nevěděli co s rukama, proto všichni drželi v ruce skleničku nebo si hráli se svými kostýmy. Vše ale ztvárnili velice přirozeně a bez zaváhání. Některá gesta jakoby postavám přímo patřila. Do sebe zahleděná a velice vyšňořená herečka Lotte v podání Jany Fišerové si stále prohlížela svoji róbu, Zdeněk Havlas jako hvězda německého filmu Brander se svým povýšeným výrazem si stále uhlazoval vlasy a rovnal skvěle padnoucí oblek.

Pokud představení budeme brát jako celek, tak bylo velmi kvalitní. Režisérka Doležalová pro tuto inscenaci vybrala ty nejschopnější členy souboru a postavila je před nelehký úkol – ztvárnit znovu komedii, kterou někteří již shlédli v provedení divadla Semafor. Postavy od herců ale dostaly to, co potřebovaly, a ochotnický soubor Jiří získal do svého repertoáru skvělý kus, za který se na rozdíl od některých svých inscenací nemusí vůbec stydět.

1. 7. 4. Jak vykrást banku

Překlad: Jan Makarius, úprava: Ladislav Langr, Jan Novák, režie: Jan Novák, produkce: Milan Hercik, hudba: Non Smoking orchestra & Emir Kosturica Unza Unza Time, hudební a zvuk. Mix: Vojtěch Záveský (j.h.), výprava: Jan Novák, Petr Svoboda, technická spolupráce: Petr Svoboda, Martin Šípek, Martin Kočí, nápověda: Jana Ježková, grafická spolupráce: Jan Urbánek, kostýmy, masky: Jana Ježková, pohybová spolupráce: Kateřina Urbánková, světla: Jiří Folprecht (j.h.), zvuk: Mirek Plachý

Hrají: otec Augustin Kapače: Miloš Novák (j.h.), matka Regina: Hanka Svobodová, dcera Julie: Jana Langrová, syn Tonino: Martin Šípek, dědeček Kašpar: Václav Charbuský, vdova

Altavillová: Helena Pěchová, Profesor Porrdopole: Milan Hercik, ředitel banky: Karel Lhotský, babička Isolina: Bedřiška Rybáčková, hasič: Petr Svoboda

Premiéra: 2. 11. 2007 Poděbrady

Psáno z představení 3. 12. 2009

Představení něco chybělo, diváci se místy nudili

Dalo by se říci, že šlo o povinné představení pro školy, protože polovinu hlediště obsadili žáci středního odborného učiliště a druhá polovina byla víceméně prázdná. I studenti tu byli pravděpodobně povinně, protože v roli ředitele banky se objevil jeden z učitelů učiliště Karel Lhotský. Snad si ochotníci mysleli, že celé hlediště nebude obsazeno. Možná by měl také soubor divákům nabídnout něco lákavějšího.

Jednoduchý příběh zavede diváky do polorozpadlého domu šestičlenné rodiny Kapače žijící na samé hranici chudoby. Otec Augustin je neúspěšným vynálezcem a zároveň propagátorem svým zlepšováků. Každému, koho na jevišti potká, nutí svůj samofoukací klarinet, což je vlastně spojovací linkou celého příběhu, která provází diváka od začátku až do konce. Matka Regina se celý den stará o to, aby rodina měla co jíst, dcera Julie ve vysokém stupni těhotenství si nemůže vybrat ze dvou nápadníků, babička Isolina na invalidním vozíku pobírající důchod stále hudruje na nastalou situaci, slabomyslný syn Tonino jako jediný živitel rodiny a v neposlední řadě zcela zbytečná postava dědečka Kašpara, který v celém příběhu nemá vlastně vůbec žádný význam. Zároveň celý příběh již od začátku komplikuje vdova Altavillová, která stále hledá svoje kočky a překvapí celou rodinu v trezoru banky. V situaci, kdy rodina již nemá co jíst, otec rozhodne, že vyloupí banku, aby svým blízkým finančně pomohl. Všichni, včetně babičky na vozíčku a těhotné dcery, se vydají kanálem do banky vykrást trezor. V budově banky ale dcera začne rodit a rodina je nucena v trezoru zůstat až do rána, kdy je najde ředitel, který Julii již dlouho miluje a nabídne ji sňatek.

Děj je velice prostý a hlavním smyslem této inscenace je tedy pobavit publikum vtípnými situacemi. Příběh je daný a vše ostatní musí dotvořit herci svým talentem. Dostatek talentu tu byl, ale ne každému z tohoto obsazení postava sedla. Martinu Šípkovi v roli mentálně postiženého syna dalo velkou práci ponořit se do role a proto se stala jeho postava strnulou, místy až trapnou. Budiž mu útěchou, že ani Jana Langrová nevyužila svoji šanci předvést se jako dcera chudáka. Všechny herce nakonec svým uměním převýšili Miloš Novák jako otec a Bedřiška Rybáčková v roli babičky. Miloš Novák skvěle předvedl hlavu rodiny, který není sice schopný svoje blízké uživit, ale pevně si stojí za svým nápadem. Bedřiška Rybáčková neměla tak velkou roli jako ostatní a její repliky čítaly pouze několik vět, ale bylo vidět, že si

roli jedovaté babičky užívá. Díky nim komedie, ve které by si jinak herci jen přehazovali repliky, získala švih.

Co ochotníci nedali inscenaci na svém výkonu, to dodaly kulisy svojí autentičností. Proti sobě zde stála ošuntělá místnost polorozpadlého domu s oprýskanými omítkami, jehož vybavení tvořila pouze židle, pohovka a malý sporák. Naproti tomu rodina pozná honosné prostředí banky s luxusními sedačkami, křišťálovým lustrem a moderními tapetami. Jako pěst na oko byly na zdi pověšené nádražní hodiny, ale ani ty celkový dojem kontrastu obou prostředí nezkazily.

Představení celkově postrádalo švih a místy se nekonečně táhlo. To zapříčinilo, že se studenti začali nudit a svými diskuzemi rušili ostatní diváky, kteří se snažili překlenout se přes ona kritická místa. Podle mě to nebyla chyba scénáře, ale herců, kteří drželi jednu hereckou linii. Představili tak neurotickou rodinu, ve které se lidé pouze urážejí a ponižují. Většina z nich odehrála roli s jednou tváří a jedním tónem hlasu. Někteří z nich často ani nerozlišovali situace, ve kterých byla potřeba změna tónu či hlasitosti. Proto se představení místy stávalo velice fádním, až nudným. Postavy sice nemají dle scénáře prodělat žádný výrazný vývoj, ale přesto zde chybělo něco, co by z hlavních představitelů udělalo opravdové osoby. Menší vývoj zde prodělává pouze Miloš Novák jako otec Augustin, který mění svojí postavu podle nastalé situace a podle toho, zda od někoho něco potřebuje. Tím se jeho postava stala jako jediná plastičtější. Jinak si všichni herci uchovávali již dané vlastnosti postav.

1. 7. 5. Ezop

Napsal: J. N. Oldman, hudba: J. E. Young, scéna, kostýmy, masky: Hana Tomková (j.h.), skript a make-up: Jana Ježková, jevištní mistr: Jiří Pospíšil, světla Jiří Folprecht (j.h.), korepetice Hana Janiššová (j.h.), režie: Jan Pavlíček

Klavír: Josef Jína (j.h.), saxofon a klarinet: Pavel Frič(j.h.), kontrabas: Jaroslav Horáček (j.h.)

Hrají: filosof Xchantés: Ladislav Langr, Ezop: Jaroslav Brendl (j.h.), žena Xchanta Chiména: Kateřina Urbánková, otrokyně Thespis: Helena Pěchová, otrokář Pitakkos: Karel Lhotský, hétera Agathé: Helena Pišová, otrok Aiak: Martin Šípek, posel bohů Mystérion: Vojtěch Říha, múzy: Karolína Lišková a Kamila Říhová

Premiéra: 2. 2. 2008 Poděbrady

Psáno z představení 22. 12. 2009, benefice Jana Pavlíčka

V Ezopovi exceloval libický ochotník

V posledních letech vsadil DS Jiří kromě experimentů s neotřelými inscenacemi i na zpěv. V tomto případě byla obojí správná volba. Komédie dosáhla u publika úspěchu nejen díky kvalitnímu scénáři a nadčasové myšlence, ale i kvalitním hercům, kteří se zde v hlavních rolích sešli. O líbivosti této hry svědčí také účast ochotníků na divadelních slavnostech Perlení v Bechyni, Pojizerských hrách v Dobrovicích či na Klicperově Chlumci, kde byl oceněn jeden z hlavních protagonistů, ochotník DS VOJAN z Libice nad Cidlinou, Jaroslav Brendl za roli Ezopa.

Na to, že šlo o benefiční představení jednoho z dlouholetých členů divadelního spolku, sedělo v hledišti pouze asi 10 lidí, včetně režiséra Jana Pavlíčka. Je pravda, že ochotníků v souboru moc není, ale na benefici se neobjevil ani jeden z nich. Ze začátku sice publikum nevědělo, kdy má vlastně tleskat, poté již potlesk nebyl tak hlasitý. Ne proto, že by se představení nelíbilo, ale protože přišlo velice málo diváků. Nikdo z publika se zároveň ale také nedozvěděl, kam šly peníze, které se vybraly za těch pár vstupenek. Na druhou stranu ani pana režiséra asi představení moc nezajímalo, protože polovinu představení prospal. Sám herce ze začátku pouze několikrát ocenil po zpěvu krátkým potleskem.

Divadelní představení Ezop je jednoduchým příběhem o bajkaři. Nejde zde ovšem o jeho dílo, ale o jeho život a výhru nad mocnými. Hra je založena na vítězství chytrosti proti hlouposti, na vítězství bezvýznamného člověka nad bohatým. Filozof Xchantés koupí od otrokáře Pitakka urostlého otroka, ale navíc dostane i shrbeného Ezopa. Ten zachrání svého pána před zesměšněním a ztrátou majetku, když se opilý Xchantés vsadí, že vypije okolní moře. Díky tomu sám získá svobodu. V cestě mu však stojí náhoda a hlavně intriky kněžích, kteří Ezopa neprávem uvězní za krádež sošky Apollóna, kterou zloděj uložil do stejné tašky jako měl Ezop. Soud ho odsoudí k trestu smrti, ale Ezop raději sám skočí ze skály.

Ezop poučuje Xchantése pomocí krátkých bajek, a tím se brání i jeho ponižování. Právě těmito minipříběhy si získává jeho úctu a stává se jeho rovnocenným partnerem. Jaroslav Brendl jako Ezop svedl na jevišti nerovný boj s Ladislavem Langerem jako Xchantésem. Oba své postavy sice ztvárnili procítěně, ale Ladislav Langer založil postavu filozofa spíše na komice. U ostatních členů souboru na jevišti chyběla ona radost z hraní, která je u každého herce, natož u ochotníka, velice důležitá.

Významnou roli v této komedii hned v úvodu hrají i múzy - uvedou diváka do místa a času děje. Představí všechny postavy, vztah mezi nimi a jejich minulost. Múzy také zasahují do děje, posouvají ho dopředu, někdy až zbytečně, protože děj se odvíjí vcelku plynule. Vše

se odehrává během několika dnů, což usnadňuje divákovi orientaci. Zároveň se múzy snaží komentovat dění a radit svým svěřencům. Dívky měly snahu pohybovat se po jevišti ladně, baletily po špičkách po jevišti, ale ona éteričnost tam však chyběla. Vše narušoval i výrazný třpytivý make-up, který se do tohoto prostředí opravdu nehodil.

Svoje kouzlo mělo využití živé hudby se zpěvem. Tito ochotníci jsou zároveň i kvalitními zpěváky, ovšem dvanáct písní, které komedii doplňují jsou zbytečné. Neposouvají děj dopředu, jsou zde zařazeny pro svoje „morální poselství“. Co jim chybí na kvalitě, to ale dohánějí na vtipu. Kde jinde by divák slyšel Milostnou píseň o jazyku, pojednávající o výhodě lidí rychle reagovat na věty jiných, nebo Ódu na ohavnost jazyka, která připomínala, že slovy lze i ublížit. Což potom Píseň o konci světa, ve které bylo publikum napomínáno, aby se nesnažilo být „pupkem světa“ nebo Píseň o chytrosti, ve které se všichni dozvěděli, že chytrost nikde nekoupí. Hudební vložku nejlépe doplňovalo trio hudebníků, které bylo umístěno na jevišti a pod ním.

Divákovy oči potěšily kostýmy a kulisy, které zářily sytými barvami. Až těch barev bylo někdy mnoho. Xchantés se zrzavými vlasy a vousy byl oblečen ve zlatavé tunice, stejná barva se opakovala i na oblečení ostatních herců a hlavně na kulisách. Vše bylo zlaté, až z toho divákům přecházel zrak. V tom všem stála shrbená postava Ezopa v bílé bederní roušce. I v tom byla postava Jaroslava Brendla výraznější. Nejen díky těmto barvám ostatní postavy zanikaly, až na již zmíněného Ladislava Langera, protože i ten podal výjimečný výkon.

V této hře se naskytla divákům možnost srovnat oba ochotnické divadelní spolky. Jaroslav Brendl jako zástupce ochotníků z Libice nad Cidlinou zastínil ostatní postavy a to tak výrazně, že divák si po pár dnech nevzpomene na otrokyni Thespis či Chiménu, ženu Xchanta. Nejde zde podle mě o to, jaký je původní divadelní scénář a jak postavu vykreslí, ale o provedení postavy hercem, který má možnost se v roli realizovat. Zde to u většiny herců vypadalo, jakoby svoji roli pouze naučeně odříkali, ale nevložili do ní celou duši. Bohužel celkově na jevišti šlo o sólo jednoho a půl herce. Až tak byl podle mého názoru přesvědčivý výkon Jaroslava Brendla, kterému sekundoval Ladislav Langer. Divák měl díky nim možnost být vtažen do děje a prožít přímo s hlavním hrdinou ponížení a následný pocit vítězství Ezopa nad mocnými filozofy.

2. Divadelní spolek VOJAN

2. 1. Snaha navázat na divadelní tradici

Nejstarší dochovaná zpráva o ochotnickém divadle pochází z roku 1883, kdy byla v Libici nad Cidlinou ustanovena Občanská beseda. Součástí tohoto sdružení byl dramatický odbor a knihovna. Samostatný spolek divadelních ochotníků byl ustanoven až o rok později. Bohužel se neví, kde se hrálo a ani jaký repertoár tehdejší ochotníci měli.

V roce 1910 byla v obci založena Tělocvičná jednota Sokol. Tato organizace se kromě sportu věnovala i divadlu. Nadšenci divadla se brzy včlenili do Sokola. V Libici se začalo divadlo hrát pravidelně, z velké části hlavně přes zimu. Na počátku byla na repertoáru převážně dramata, až později byly přidány veselohry a operety. Hrál se např. *Jánošík*, *Psohlavci*, *Lucerna*, *Revizor*, *Kráska ze Šumavy*, *Domov a víra*, *Libušský jemnostpán*, *Na potoce za mlýnicí* či *Hoši, dívky a psi*. Pod hlavičkou Sokola se divadlo hrálo i na začátku druhé světové války, až do roku 1941, kdy byla organizace německými úřady zakázána. Ochotnické divadlo se pak stalo součástí Sboru dobrovolných hasičů. Díky pamětníkům je známo, že se podařilo zinscenovat hry *Perly panny Serafinky*, *Jedenácté přikázání* a další. Kulturní život obce obohacovali i místní fotbalisté. Několikrát za sebou uspořádali v hostinci U Faltýsků silvestrovské programy. V roce 1945 se hráli na jevišti hostince drama Karla Čapka *Matka*.

Ochotníci, kteří hráli pod hlavičkou Sboru dobrovolných hasičů, měli svoji stálou scénu v hostinci U Beranů. Uváděli minimálně dvě premiéry do roka. Sehráli např. *Krysaře*, *Zorku* či *Ženský zákon*. V roce 1957 uvedli ochotníci představení *Dámy a husaři*. Bylo to na dlouhou dobu jejich poslední představení. Nadšenci se již z časových důvodů nesešli.

V druhé polovině 50. let zakoupil sbor dobrovolných hasičů od loutkoherce Šimka ze Žehuně loutkové divadlo. Jednalo se o dřevěné marionety vysoké asi 70 cm. Hlavním organizátorem této činnosti byl Josef Pilný. Pravidelná představení se konala opět v sále hostince U Beranů a byla navštěvována dětmi nejen z Libice, ale i z okolí. Koncem šedesátých let se loutkové divadlo přestalo hrát a v sedmdesátých letech bylo prodáno. Některá představení byla uváděna i místní základní školou, např. *Zmoudření ševce Fanfrnocha*, *Jak Jaromil ke štěstí přišel*, *Jak květinčky přezimovaly* či *Strakonický dudák*⁵⁴.

V roce 1965 sehrál dramatický kroužek při místním Československém svazu mládeže pohádku *Popelka*. V této době také začala snaha o obnovení ochotnického divadla⁵⁵.

⁵⁴ ČEJKA, Milan. *Almanach třicetileté činnosti*. Mělník, 1999. S. 4.

⁵⁵ ČEJKA, Milan. *Divadelní spolek VOJAN z Libice slaví 40 let svého trvání*. In: Nymburský deník, 23. 3. 2009. S. 2. ISSN 1213-5275.

U zrodu nově vznikajícího souboru stáli Vlasta Burgrová a Jaroslav Vondruška. Na podzim 1968 se začala zkoušet parafráze pohádky *Šípková Růženka* od Jana Švestky. V této době byl také vybírán pro soubor název. Z několika návrhů zvítězil VOJAN – podle herce Eduarda Vojana. První zápis z ustavující schůze je ze dne 20. února 1969. Divadelní soubor VOJAN Libice n. Cidlinou byl založen jako místní odbor Středočeského sdružení amatérského divadla (SSAD)⁵⁶. Prvním předsedou byl zvolen Jaroslav Vondruška, tajemnicí Irena Potočková a pokladníkem Jiří Bašta.

Jako scéna sloužil ochotníkům hostinec U Faltýsků. Jeho prostory byly v této době využívány pro nejrůznější obecní kulturní aktivity. Ochotníkům zde ovšem chybělo zázemí a topilo se pouze malými kamny na jevišti. Ve vstupním sálku se musela vybudovat provizorní šatna a na jeviště bylo nutné chodit přes dvůr. Snahou členů proto bylo získat vlastní klubovnu. Po dohodě s obcí se v létě 1969 začalo s úpravou bývalého pivního sklepa v hostinci. V polovině 70. let byla ovšem zahájena demolice hostince a s výstavba kulturního domu. V roce 1976 dostal spolek VOJAN od obce k dočasnému používání malý domek po hrobníkovi u kostela sv. Vojtěcha. „Hrobárna“, jak ji ochotníci nazývali, byla jejich působištěm až do roku 1981. Nacvičili zde čtyři divadelní hry a zároveň pomáhali při stavbě kulturního domu. První hrou, kterou zde DS VOJAN uvedl bylo drama Georga Bernarda Shawa *Pygmalion*⁵⁷.

V roce 1972 rozhodlo Ministerstvo kultury, že každý zájmový soubor musí mít svého zřizovatele. O dva roky později se proto VOJAN stal součástí libické Osvětové besedy⁵⁸. Pod tuto organizaci byl převeden i veškerý majetek souboru, včetně pokladní hotovosti.

Zásadní změnou v historii souboru byla valná hromada konaná 12. prosince 1995. Na ní se rozhodlo o založení samostatného divadelního spolku a DS VOJAN byl zaregistrován na Ministerstvu vnitra ČR jako občanské sdružení. Zároveň byla uzavřena smlouva s obcí o využívání prostorů v kulturním domě⁵⁹.

2. 2. Divadelní činnost VOJANU do vzniku samostatného divadelního spolku

Jak již bylo řečeno, první premiérou nově vzniklého ochotnického divadla byla *Šípková Růženka*. Na konec roku 1969 připravil režisér Jaroslav Vondruška českou klasiku – Jiráskovu *Vojnarku*. První představení se uvádělo pro děti a mládež 11. prosince

⁵⁶ Později byl členem Svazu českých divadelních ochotníků (SČDO).

⁵⁷ ČEJKA, Milan. *Almanach třicetileté činnosti*. Mělník, 1999. S. 5 - 6.

⁵⁸ ČEJKA, Milan. *První kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 2. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

⁵⁹ ČEJKA, Milan. *Almanach třicetileté činnosti*. Mělník, 1999. S. 5.

1969 odpoledne, další dny se konala večerní představení. Hra měla úspěch, a proto se opakovala ještě dvakrát v březnu 1970. V dubnu se DS VOJAN také poprvé zúčastnil soutěžní přehlídky amatérských divadelních souborů. Tato národní přehlídka se konala v Litomyšli a soubor se umístil na druhém místě. V tomto roce ochotníci uvedli další dvě premiéry – *Strašidlo Canterwillské* v režii Jiřího Bašty a pohádku *Mluvící prsten*.

O rok později se soubor zabýval především zkoušením hudební komedie *Kat a blázen*. První představení se konalo v únoru 1972. Nejprve byl hudební doprovod nahrán na magnetofonový pásek, později se podařilo získat ke spolupráci klavíristu a varhaníka Jiřího Poláka. Klavírní doprovod tak přispěl ke zkvalitnění inscenace. Výhodou pro spolek byla i pomoc pražského režiséra Miloše Švarce. Uvedení tohoto titulu ovšem provázela nepřízeň tehdejších politických poměrů. Souboru proto byly potom povoleny pouze dvě reprízy.

Úspěšný na premiéry byl rok 1974. Ochotníci začali zkoušet hned dva tituly najednou. Pohádku *Čertovy zlaté vlasy* realizovat Václav Beran. Inscenace byla doplněna o melodické písničky opět doprovázené na klavír Jiřím Polákem. Druhá část souboru nazkoušela v režii Václava Vondrušky absurdní komedii *Podivné odpoledne Dr. Zvonka Burkeho*. Tento typ divadla ovšem neoslovil velké množství diváků. Na podzim byla navíc nacvičena pohádka se zpěvy *Kocour v polobotkách*. Na hře spolupracoval i Jan P. Schmidt, režisér Krajského divadla v Kolíně⁶⁰.

Dalším mezníkem ve vývoji souboru byla komedie *Bumerang*. Premiéra se konala v Plaňanech 19. 3. 1977 a výběrová komise ji doporučila na krajskou přehlídku do Žlebů. Vzhledem ke kvalitě inscenace soubor postoupil až na Národní přehlídku venkovského divadla ve Vysokém na Jizerou⁶¹.

V letech 1979 a 1980 ochotníci neuvedli žádnou premiéru. Začali se připravovat na otevření nového kulturního domu. Nastudovali hru klasického světového repertoáru *Pygmalion* od George Bernarda Shawa. Opět za režijní pomoci Jana P. Schmidta.

Další roky byly ve znamení premiér čtyř pohádek. Velký úspěch měla hra *Jak rozesmát princeznu*, která se hrála tři roky ve 24 představeních. Soubor ji odehrál i na několika přehlídkách⁶². Další pohádku *Princezna Máňa* souboru doporučil jeden z jejích autorů Bedřich Čapek. Úspěšná byla i další hra pro děti *Pohádky z Krakonošovy zahrádky*, se kterou

⁶⁰ ČEJKA, Milan. *Almanach třicetileté činnosti*. Mělník, 1999. S. 6 – 7.

⁶¹ ČEJKA, Milan. *Divadelní spolek VOJAN z Libice slaví 40 let svého trvání*. In: Nymburský deník, 23. 3. 2009. S. 2. ISSN 1213-5275.

⁶² Tento rok soubor nastudoval detektivní hru *Oblázek na břehu mořském*, kterou později uváděli po titulem *Případ finského nože*.

ochotníci jezdili po zájezdech i v roce 1987. O rok později měla premiéru indiánská pohádka *Tři bílé šípy* v režii Hany Svobodové a Heleny Vondruškové. Po posledním představení této pohádky v lednu 1990 v Karlových Varech nastala pětiletá pauza v divadelní činnosti ochotnického spolku VOJAN⁶³.

2. 3. Obnova divadelního spolku VOJAN

Za první impuls nového fungování ochotnického divadla lze považovat premiéru komedie Františka Ferdinanda Šamberka *Blázinec v prvním poschodí* ze dne 28. dubna 1995⁶⁴. Vzhledem k tomu, že nikdo z libických ochotníků neměl o hraní zájem, podíleli se na této inscenaci kromě Jaroslava a Heleny Vondruškových i ochotníci z Poděbrad, Nymburka a Vysokého nad Jizerou⁶⁵. Potřebný secesní nábytek ochotníkům zapůjčilo kolínské divadlo. Dobové kostýmy částečně pocházely z vlastních zdrojů, částečně byly zapůjčeny z divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou, Rakovníku, Nymburce a Kolíně. Dobové rekvizity si ochotníci sami vyrobili a hudbu použili z televizního pořadu o interpretech tohoto druhu hudby⁶⁶.

Soubor se s komedií zúčastnil i divadelních přehlídek ve Vysokém nad Jizerou, v Rakovníku a Telči. Díky této hře se také spolek VOJAN poprvé dostal na nejvyšší ochotnickou přehlídku do Hronova.⁶⁷ Na XX. přehlídce amatérských divadelních souborů Wintrův Rakovník získal VOJAN tři ocenění pro herce, ocenění pro Jaroslava Vondrušku za režii, Alexu Šváchovou za scénu a kostýmy a doporučení na národní přehlídku amatérského činoherního divadla Divadelní Třebíč 1996. Třebíčskou přehlídku provázely i odborné semináře a hodnocení poroty v čele s PhDr. Janem Císařem.

Komedie byla mimo jiné uvedena např. v Jilemnici, v Bystřici u Benešova, Železném Brodu, v Dobrovicích na 47. dobrovických pojizerských hrách, ve Vrchlabí, Lysé nad Labem a v Neratovicích, kde soubor zahajoval divadelní přehlídku Podzimní divadelní večery⁶⁸. V listopadu 1996 pak ochotníci zorganizovali první zahraniční divadelní zájezd. Šlo o turné v Chorvatsku po Českých besedách, které zde založili čeští krajané. Soubor

⁶³ ČEJKA, Milan. *Almanach třicetileté činnosti*. Mělník, 1999. S. 8.

⁶⁴ V prosinci 1995 byl přijat návrh smlouvy o pronájmu prostor Kulturního domu a později i návrh na konání dnes již tradičního Divadelního candrbálu. Předsedou VOJANU byl zvolen ing. Jaroslav Vondruška a spolkový výbor. K 1. lednu 1996 měl DS VOJAN již 28 členů.

⁶⁵ ČEJKA, Milan. *Almanach třicetileté činnosti*. Mělník, 1999. S. 9.

⁶⁶ ČEJKA, Milan. *První kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 7 – 8. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

⁶⁷ ČEJKA, Milan. *Almanach třicetileté činnosti*. Mělník, 1999. S. 9.

⁶⁸ ČEJKA, Milan. *První kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 17 – 28. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

s *Blázincem v prvním poschodí* tak za sedm dní navštívil Rijeku, Zagreb, Bjelovar, Končence a Daruvar. O rok později pak do Libice nad Cidlinou přijeli divadelníci z Daruvaru s klasickou českou hrou *Naši furianti*.

Ještě v roce 1996 se podařilo dát v Libici dohromady skupinu mladých nadšenců amatérského divadla a nastudovat pohádku *Černá královna* v režii Jaroslava Vondrušky. Za rok se mladí ochotníci představili v pohádce *Bubáci*, se kterou již vyjeli na divadelní přehlídky do Mělníka a Havlíčkova Brodu. Od ledna 1999 také nazkoušeli hry pro mládež *Vandr do světa* od Josefa Mlejníka. Dospělí členové DS Vojan pak připravovali od prosince 1998 novou hru *Dva muži v šachu* od Miroslava Horníčka⁶⁹. S touto hrou byl spolek nominován českou sekcí AITA/IATA⁷⁰ na mezinárodní festival do belgického Marche en Famene, kde uzavíral toto mezinárodní trienále. Druhou významnou inscenací bylo představení z roku 2002 *Cyrano a...* autora a zároveň režiséra Jiřího Hlávky. S Horníčkovou hrou se ochotníci zúčastnili Divadelní Třebíče, Jiráskova Hronova a v roce 2002 i Národní přehlídky seniorského divadla ve Znojmě, kde se představili i s představením *Cyrano a...*⁷¹. Větší úspěch měla však hra *Dva muži v šachu*, jak to i dokládá recenze v Amatérské scéně 1/2003. „...inscenace *Dva muži v šachu* Miroslava Horníčka patřila na přehlídce k nejlepším... Již to, že se s ní soubor zúčastnil nepřeborného množství nesoutěžních přehlídek jak doma, tak i v zahraničí, že v roce 2000 byla zařazena do programu Jiráskova Hronova, a že ji v témže roce libičtí zahráli na prknech pražského divadla ABC, svědčí o jejich kvalitách⁷².“

V roce 2004 VOJAN nastudoval hru Clauda Magniera *Oskar*⁷³. Představení bylo zájezdové, hrálo se v Boleradicích, Bystřici u Benešova, Rakovníku, o rok později v Sázavě a na XLVIII. ročníku Libochovického divadelního léta. Soubor se zúčastnil přehlídky Erbenův Miletín, poděbradského FEMADU, přehlídky venkovských divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou a Divadelní Třebíče. Ve Vysokém n. Jizerou získali cenu Marcela Hlávková a Jiří Hlávka za herecký výkon a ing. Jaroslav Vondruška za práci s mladými⁷⁴. Jiří Hlávka patří mezi jedny z nejvýraznějších herců libického divadelního spolku a role jakoby byla psána přímo pro něj. „*Komično, komedie vznikají tehdy, když jednání a chování*

⁶⁹ ČEJKA, Milan. *Almanach třicetileté činnosti*. Mělník, 1999. S. 8 - 9.

⁷⁰ AITA/IATA je označení mezinárodní organizace amatérského divadla.

⁷¹ Vložené poznámky. In: ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

⁷² STREJCOVSKÝ, Jan. *Znojemské setkání seniorských divadelníků 22. – 24. 11. 2002*. In: Amatérská scéna 1/2003, roč. 40. NIPOS Praha, 2002. ISSN 0002 – 6786. S. 6.

⁷³ Druhou premiérou byla pohádka *Pasáček vepřů* na motivy Hanse Christiana Andersena.

⁷⁴ ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 4 – 10. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

postav se mine totálně účinkem a ukáže se jako nepatřičné. Oskar Clauda Magniera buduje tento princip na žánr, o němž se minimálně mluví – na komedii zápletkové. Což znamená hořečné až chorobně horlivé úsilí za každou cenu co nejdříve a nejúčinněji odstranit okolnosti, jež nějakou postavu a nějaké postavy vystavily nepříznivému až nepřátelskému tlaku a vytvořily tak nesnesitelnou situaci. V Oskarovi připadla tato funkce postavě bohatého výrobce kosmetického zboží Bertranda Barniera. Jiří Hlávka má pro tuto roli řadu předpokladů. Je výrazným razantním hercem šťavnaté komiky, která nešetří sytými komediálními akcemi.... Toto jádro žánru, v němž tkví jeho komediálnost jako vyobrazení nepatřičného a bláhového jednání..., inscenaci *DS Vojan z Libice nad Cidlinou* bohužel chybí. Hlávka sice uplatňuje s max. intenzitou své robustní herectví. Mimicky, gesticky, intonačně, celkovým pohybem naplňuje každou svou akci komikou. Režisér Vondruška realizuje rovněž každou situaci se snahou najít její komické jádro. Ale všechno jsou to jednotlivosti navlékané na tenkou nitku...⁷⁵.“

Rok 2005 pojal soubor jako rok výročí narození pohádkáře Hanse Christiana Andersena a herců Jana Wericha a Jiřího Voskovce. Vojan opět uvedl pohádku *Pasáček vepřů* v dramatinizaci Jadwigy Zelinské. Hrál pro děti v Libici nad Cidlinou, Dymokurech či Poděbradech, v roce 2006 v Hradištku, Velenicích. Na konec února spolek připravil pásmo z tvorby V+W, kde se objevily úryvky z *Těžké Barbory*, *Kata a blázna*, *Balady z hadrů* a dalších známých inscenací z Osvobozeného divadla. Do realizace byl zapojen téměř celý soubor. Pásmo pochopitelně doplňovaly melodie Jaroslava Ježka. Zpívalo se jako vždy živě s klavírním doprovodem Jiřího Poláka. Pod názvem *Napnelismus a cukatura aneb Století Voskovce a Wericha* byla tato hudebně-dramatická koláž poprvé uvedena 12. března. S *Pasáčkem vepřů* se soubor představil i na festivalu Třeštské divadelní jaro 2005. U dětských diváků měla úspěch hlavně postava pasáčka a dvorních dám. Porota sice neocenila scénu, herce, ani režii, ale VOJAN dle zápisu v kronice nepatřil mezi nejhorší vystupující soubory.

Zároveň se v tomto roce zkoušel Moliérův *Lakomec*, který měl premiéru o rok později, v březnu 2006. Stejně jako v roce 1997 se v Libici představili i ochotníci z Daruvaru, letos připravili Shakespearovskou komedii *Veselé paničky Windsorské*. V rámci chorvatského turné uvedl VOJAN v Daruvaru na podzim francouzskou komedii *Oskar* a pohádku *Pasáček vepřů*.

⁷⁵ CÍSAŘ, Jan. *Krakonošův divadelní podzim jako přehlídka komediální zábavy*. In: Amatérská scéna 6/2004 roč. 41. NIPOS Praha, 2004. ISSN 0002-6786. S. 15.

Sezóna 2006 byla zahájena dříve zmíněnou komedií *Lakomec*. Koncem měsíce již s komedií ochotníci hostovali v Hostinném. V téže době začal soubor zkoušet hudební pořad ke stoletému výročí narození Jaroslava Ježka s názvem *Rapsodie v modrém*. Premiéra a zároveň z důvodu nepřítomnosti některých mladších členů i derniéra této hudebně-dramatické koláže se konala koncem září ve Zvonokosích. Zároveň soubor stále jezdil po zájezdech s Magnierovým *Oskarem* a pohádkou *Pasáček vepřů*.

Ve znamení Lakomce se nesl rok 2007. Kromě třech představení v Benešově, Poděbradech a Libici se soubor do poloviny roku představil i na přehlídce v Třešti, dále zájezdově v Meziměstí, Václavově u Zábřeha, v Sokolči či na III. ročníku Hrabalovy ostře sledované Polné. Na přehlídce v Třešti získal cenu za návrh scény František Svoboda, cenu za herecký výkon v roli Harpagona Jiří Hlávka a dvě čestná uznání pro Helenu Vondruškovou a Jaroslava Brendla⁷⁶. I tady kritika libický ochotnický soubor chválila. „...*Režisér Jaroslav Vondruška vždy předkládá svému ansáblu úkoly, na kterých může vyrůstat, a soudím, že není až tak důležité, jakou podobu má výsledek, ale především jde o cestu divadelnosti k němu vedoucí. Lakomci dominuje Jiří Hlávka v roli Harpagona, výtečná vrstvená scéna, a především jasný režijní názor organizující významově postavy.... Stručně řečeno, na jedné straně strhující výkon Harpagona, na druhé pak spoluhráči, kteří nám zápletku (příběh) zprostředkovávají více verbálně než ztvárněním postav majících niterné motivy a cíle: tedy důvody, proč jednájí tak či onak*”⁷⁷. S touž inscenací a s pohádkou *Pasáček vepřů* ochotníci opět odjeli do Chorvatska do Daruvaru. Další ocenění získal VOJAN na přehlídce 60. Klicperův Chlumec za komedii *Oskar*.

Tento rok se také konala derniéra jak *Oskara*, tak *Pasáčka vepřů* a začaly se zkoušet tři nové kusy – pohádka Vlastimila Peška *Měla babka čtyři jabka*, melodrama *Don Quiote de la... Od nás* a komedie Francise Joffa *Prázdniny snů*. Pohádku spolek představil již v prosinci na 6. ročníku Divadelního léta v Libici nad Cidlinou.

Úspěšná byla pohádka *Měla babka čtyři jabka* nejen u dětí, ale i na přehlídce v Třešti v roce 2008. Porota sice vytkla práci s loutkami zvířat, málo vzrušení a rozvláčný začátek, ale soubor nakonec získal dvě čestná uznání, dvě ceny za herecké výkony, cenu za režii a cenu dětského diváka. Zároveň byl nominován na národní přehlídku pro děti *Popelka Rakovník 2008*, odtud na Jiráskův Hronov. Pohádka je složena ze čtyř samostatných pohádek – *O koblížkovi*, *O dědečkovi a babičce*, *O zlé koze* a *O velké řepě* - které jsou

⁷⁶ ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 15 – 66. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

⁷⁷ ZAJÍC, Vladimír. *I když erbem byla sněžěnka...* 46. *Třešťské divadelní jaro*. In: *Amatérská scéna 2/2007*, roč. 53. NIPOS Praha, 2007. ISSN 0002-6786. S. 30.

propojeny prvkem hry na babky a dědky⁷⁸. I přes to, že Jaroslav Vondruška hru částečně upravil, patřila tato pohádka na mnoha přehlídkách k jednom z nejlepších. „... *Svorníkem hry je fakt, že se vše děje kolem babky a dědka a že každý příběh je schován v jednom ze čtyř jablíček. Vlastimil Peška prozaický text a rýmovačky doplnil písničkami a scénickou hudbou blízko dětskému divákovi (nenáročná melodie s jednoduchým textem – viz ústřední písnička jako leitmotiv inscenace *Byla jedna babka, měla čtyři jabka...*). ... Oproti původní předloze vypustil Jaroslav Vondruška jednu pohádku a do principu jablečného odhalování zapojil vyprávění o dědečkovi a kožíšku, přehodil „pohádkosled“ a vypustil přestávku. Představení získalo na spádu ... a vrcholí nejen nejveselejší, ale i tematicky nejzávažnější pohádkovou hříčkou o společném zdolání drzé velké řepy Pepy. Výraznou a velmi působivou složkou inscenace je její výtvarné řešení v celém svém komplexu od loutek, přes jejich provedení.... Inscenátoři nerespektovali autorovo výtvarně-hudební řešení jednotlivých zvířecích postav.... Hudební složka inscenace je převzata od autora a tvoří nedílnou a nenásilnou součást hereckého projevu...⁷⁹.“ S pohádkou se ochotníci též zúčastnili přehlídky v Sadské a byli zde nominováni na přehlídku venkovských souborů do Vysokého na Jizerou. Do Vysokého n. Jizerou byl spolek doporučen i s Lakomcem v květnu z přehlídky v Miletíně⁸⁰. Ve Vysokém nad Jizerou získal spolek cenu za režii a úpravu hry, za výtvarné řešení hry a kolektivní herectví v inscenaci.*

V dubnu se konala premiéra melodramatu *Don Quijote de la... Od nás* na motivy klasického Cervantesova příběhu o Donu Quijotovi v hlavní roli s Jiřím Hlávkou. Jde o hodinové představení pro jednoho herce. Ten musí ztvárnit osoby Cervantese, Dona Quijota i Sancho Pansy. Největší prostor zde má právě poslední jmenovaná postava. Jednoduchá je i scéna inscenace. Tvoří ji černý oblouk, který má představovat most. Vše doplňovalo minimum rekvizit a hereckých prostředků. V listopadu 2008 se uskutečnila druhá premiéra. Šlo o komedii francouzského dramatika Francise Joffa *Prázdniny snů*⁸¹. S melodramem a pohádkou *Měla babka čtyři jabka* se soubor v listopadu zúčastnil VIII. národní přehlídky seniorského divadla Znojmo 2008. Zde získal od poroty čestné

⁷⁸ ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 68 – 85. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

⁷⁹ ZAKOPAL, Dušan. *RECENZE. Vlastimil Pešek. Měla babka čtyři jabka*. In: Větrník. Číslo 6. Roč. XXXIX. 15. října 2008. S. 2.

⁸⁰ Zde zároveň získali dvě ceny za herecký výkon, čestné uznání pro herce a za režii.

⁸¹ Viz. kapitola 2. 4.

uznání za kolektivní souhru v pohádce a cenu pro Jiřího Hlávka za herecký výkon v *Donu Quijotovi de la... Od nás*⁸².

Rok 2009 byl rokem 40 let působení VOJANU a také účasti spolku na mnoha divadelních přehlídkách. Již v lednu se začalo v režii Jiřího Hlávky zkoušet pásmo-montáž vycházející z pražského divadla Semafor s názvem *Kolik očí má den*⁸³. V dubnu se VOJAN představil hned na dvou přehlídkách. Nejdříve Loutkářské přehlídce v Hradci Králové⁸⁴, druhou byla Národní přehlídka Divadla jednoho herce v Kanějově⁸⁵. Se stále uváděnou hrou *Měla babka čtyři jabka* se spolek zúčastnil v květnu 27. ročníku oblastní přehlídce DOSPĚLÍ DĚTEM v Novém Boru. Bylo zde uvedeno celkem osm pohádek – např. *Pohádka čarodějnických učňů* jako volné zpracování pohádky *Sůl nad zlato* v podání ochotníků z Nového Boru, *O popletené víle* DS Havlíček ze Zákup, *Honza a kouzelná flétna* DS Hraničář Rumburk atd.⁸⁶ V srpnu se soubor navíc opět zúčastnil přehlídce Jiráskův Hronov s pohádkou *Měla babka čtyři jabka*. Inscenace zde byla uvedena čtyřikrát a sklídila úspěch jak u obecnosti, tak i u odborné poroty.⁸⁷

V létě se ochotníci opět vypravili do Chorvatska, aby i zde předvedli své umění. „Po velkých úspěších na prestižním divadelním festivalu amatérských souborů Jiráskův Hronov uskutečnil divadelní spolek Vojan svůj už pátý zájezd k českým krajanům do Chorvatska. Na čtyřech místech soubor uvedl pro dospělé komedii francouzského dramatika Francise Joffa *Prázdniny snů*. Zejména dětem pak byla určena pohádka Vlastimila Pešky *Měla babka čtyři jabka*. Během divadelního turné se spolek VOJAN podíval např. do Končenic, kde se krajané sdružují v České besedě, Daruvaru, ..., kde sídlí Svaz Čechů v Republice Chorvatsko, Sisaku, krajanské osady Ivanovo Selo a Virovitice, kde celé turné divadelního spolku skončilo. ... Během čtyř dnů se odehrálo osm představení⁸⁸.“

V listopadu se spolek s oběma inscenacemi představil na 3. ročníku nesoutěžní přehlídce ochotnických souborů O Václava z Václavova. Mimo jiné byl celý rok ve znamení zájezdových představení.

⁸² ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 100–102. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

⁸³ ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 106. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

⁸⁴ Přehlídka je postupová na loutkářskou Chrudim. Divadelní spolek VOJAN sehrál pohádku *Měla babka čtyři jabka*, ale do Chrudimi nepostoupil.

⁸⁵ Zde se představili s melodramem *Don Quijot de la... Od nás*.

⁸⁶ Autor neuveden. *Program 27. ročníku oblastní přehlídce DOSPĚLÍ DĚTEM 2009*. Nový Bor, 2009.

Z osobního archivu DS VOJAN

⁸⁷ ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 111. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

⁸⁸ ČEJKA, Milan. *Divadelní spolek Vojan hrál v Chorvatsku*. In: Nymburský deník, 15. října 2009. S. 1. ISSN 1213-5275.

Divadelní spolek VOJAN sehrál již tři zmíněné hry také na Třeštském divadelním jaru, výběrové přehlídce do Vysokého nad Jizerou Klicperovy dny v Sadské, účastnil se Krajské přehlídky amatérských divadelních souborů s výběrem na Divadelní Třebíč Wintrův Rakovník a konal se i další ročník libického Divadelního babího léta.

Zatím poslední aktivitou je nastudování hry s názvem *Poslední Vojtěchova mise* s Jaroslavem Brendlem v hlavní roli. Ochotnický spolek VOJAN bude zároveň celý rok 2010 vystupovat s komedií *Prázdniny snů*, pohádkou *Měla babka čtyři jabka* a s představením *Don Quijote de la...od nás*. Půjde o zájezdová představení např. v Turnově, Železném Brodu, Boleradicích, Nové Pace, Moravském Krumlově, Sokolově či Jihlavě⁸⁹.

2. 4. Umělecké seskupení „PŘINESLIH“

Někteří ochotníci libického VOJANU se také účastní projektu PŘINESLIH. Akce začala v roce 2002 na přehlídce Jiráskův Hronov, kde brněnský režisér František Klaška oslovil řadu divadelníků s nápadem připravit na rok 2004 na zahájení Jiráskova Hronova *Hadriána z Římsů*. V roce 2003 se konala čtená zkouška a více jak dvouhodinové vystoupení doplněné písněmi bylo připravováno přímo na scénu divadla v Hronově⁹⁰. „*Seskupení, jak již signalizuje název této ctěné společnosti „PŘINESLIH“, je tedy: PŘÍležitostné NEzávislé Sdružení LiboHerců. Již dle tohoto názvu je patrné, že jde o pokus soustředit herecké osobnosti, které by samy o sobě měly zaručit kvalitu nabízeného, protože tyto vlastnosti již vícekrát osvědčily. Snažili jsme se tyto jedince získat tak, aby se na scéně objevilo únosné množství těchto špiček*⁹¹.“ Druhá zkouška se konala v červenci 2004, měsíc do konání festivalu. Sešlo se zde celkem 14 ochotníků ze souborů z celé České republiky. Libici nad Cidlinou reprezentovali Jiří Hlávka a Marcela Hlávková⁹². Dále se zde sešli zástupci Brna, Hronova, Boleradic, Prahy, Ústí nad Labem, Červeného Kostelce, Hustopeč u Prahy a Ostravy. Denně se zkoušelo devět hodin. Kromě Jiráskova Hronova se nakonec Hadrián

⁸⁹ ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 119 – 121. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

⁹⁰ ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 4. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

⁹¹ Autor neuveden. Program *Hadrián z Římsů* jako zahajovací představení 74. ročníku festivalu Jiráskův Hronov, premiéra – derniéra. Hronov 2004.

⁹² Oba se představili např. ve hře Clauda Magniera *Oskar* (viz. s. 18), Jiří Hlávka ztvárnil mimo jiné hlavní roli Harpagona v *Lakomci* (viz. s. 19) a melodramu *Don Quijot de la ... Od nás* (viz. str. 21).

hrál i v Hustopečích a na X. nesoutěžní přehlídce amatérských souborů ČR Divadelní sešlost v Boleradicích⁹³.

V roce 2007 na Klaškův počín navázal sám Jiří Hlávka a v souboru se objevilo několik nových tváří přímo z libického VOJANU. Sdružení pod Hlávkovým vedením připravilo pásmo dvou monologů a tří jednoaktových her nazvané *Komedianti jedou*⁹⁴.

Po dvou úspěších se sdružení sešlo hned v březnu 2008 v Dymokurech, kde se konala první třídenní čtená zkouška hry *Balada z Hadrů*⁹⁵. Celá hra se ovšem zkoušela opět až v létě, tentokrát ale v Boleradicích na jižní Moravě. Podle režiséra tuto hru soubor vybral pro její jedinečný humor a aktuální myšlenku⁹⁶.

2. 5. Recenze zhlédnutých divadelních her 2009 a jejich dramaturgie

2. 5. 1. Francise Joffa Prázdniny snů

Přeložil: Jaromír Janeček; návrh scény: František Svoboda; kostýmy a rekvizity: kolektiv DS VOJAN; světla, zvuk, technika: Jaromír Rezek, Jaroslav Vondruška ml., František Svoboda, Jiří Radovnický, Jiří Hlávka; text sleduje: Jana Čejková, Alena Bártová; režie: Jaroslav Vondruška

Hrají: Dominique Perthuis: Marcela Hlávková; Jacques Perthuis: Jaroslav Brendl; Arnaud Fauchin: Jan Pejcha; Maurice Decouches: Jaroslav Červinka; Agathe Sidoux: Helena Vondrušková; Juliette: Vladislava Červinková; Myriam Sidoux: Lucie Holobradová; muž, pacient: Milan Čejka

Premiéra: 17. a 29. listopadu 2008

Psáno z představení: 7. února. 2009

Francouzská komedie sice neurazila, ale nepřinesla nic nového

Zinscenovat známou komedii tak, aby byla v něčem jiná nebo lepší, je vždy velký problém. Jaroslav Vondruška z libického spolku VOJAN postavil tuto hru na velkých gestech a výrazné mimice. Zároveň vedle sebe stáli herci různých kvalit. Ne každý uměl své postavě dát to, co potřebovala. Divák tak mohl porovnávat ztvárnění postav přes roztomilou komičnost Agathy po křečovitě ztvárnění druhé velké ženské role Dominique, či nepřirozenost Brigitte. Během dvouhodinového představení zhlédlo obecenstvo stejně

⁹³ ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 4. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

⁹⁴ ČEJKA, Milan. *Ochotníci uvedou Baladu z Hadrů*. In: Mladá fronta Dnes, 14. 2. 2009. S. B3. ISSN 1210-1158.

⁹⁵ ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 78. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

⁹⁶ ČEJKA, Milan. *Ochotníci uvedou Baladu z Hadrů*. In: Mladá fronta Dnes, 14. 2. 2009. B3. ISSN 1210-1158.

dlouhý výsek života postav, které se v životě nikdy neviděly, a přes to jim toto setkání v krátké chvíli zcela změnilo život, a ony přišly na to, že si nejsou zase tak cizí.

Jde o klasický příběh plný nedorozumění a omylů, kde je na konci vše úplně jinak než na začátku. Komédie je klasicky stavěná; v prvním jednání jsou představeni všichni protagonisté a je dána zápleтка. Druhé jednání je pouze rozřešením celého příběhu. Ani to ale není překvapením. Pozorný divák si totiž již na začátku odvodí, jak komedie dopadne. Rozuzlení je pro ty méně pozorné řečeno i v závěru prvního jednání, a tedy je druhá část hry vcelku zbytečná. Dala by se zkrátit na pár minut, kde by vyšlo najevo to, co na jevišti trvá další hodinu. Režisér ovšem do původního scénáře vůbec nezasahoval, a možná i tím ochotníci místy ztráceli trochu na dechu. V hádkách, které provázejí celé druhé dějství, měli herci dost prostoru na to, aby se do své postavy vžili, což se ale u většiny nestalo. „Grády“ této druhé části dodávali pouze dva herci – Helena Vondrušková v roli Agathy a Jaroslav Brendl jako Jacques.

Vstupní zápleтка se zde rozvíjí sledem nelogických náhod. Manželé Jacques a Dominique přijíždějí brzy ráno do vily na Azurové pobřeží, kterou si s přáteli pronajali. Místo přátel na ně ve vile čeká neznámý mladík s dívkou – Arnaud a Myriam. Nedorozumění střídá nedorozumění a na scéně se vzápětí objeví další lidé, kteří zde mají zaplacený pobyt na stejný týden jako Jacques a Dominique. Pokud bychom použili slova jedné z postav, doslova se zde líhnou noví protagonisté – Juliette se svým milencem a její manžel Maurice a Agathe s dcerou Brigitte. Nemluvě o bezvýznamné a pro děj zcela zbytečné postavě sanitáka a pacienta. Všechny postavy pobíhají po pokoji a ztrácejí se na schodištích, a v první chvíli divák jen ztěží stíhá sledovat, kdo ke komu patří. Děj se posouvá dopředu rozuzlením miniaturních zápletek a vše je doprovázené křikem. Závěr prvního jednání se podobá červené knihovně - Jacques a Agatha měli za války románky v Alžírě. V druhém jednání jde již pouze o to, aby se postavy dozvěděly, kdo je kdo. Jacquese se dozvídá se o své dceři Brigitte a vnučce Myriam. Postava Brigitte je ale v celém příběhu vlastně zbytečná. Na scéně se objevuje až v druhém jednání a pouze způsobí další zmatek, nedorozumění a zauzlení příběhu. Tato postava je v podání Vladislavy Červinkové na jevišti také nejvíce nepřírozená. Nepochopitelně střídá chladný klid s hysterií, a to na místech, které nejsou dobře vybrané. Vladislava Červinková emoce své postavy přehrává a strnule se pohybuje na scéně. Vždyť rozčilení matky, které nečekaně otěhotní její šestnáctiletá dcera, by si zasloužilo trochu rozmachu a ne jen zvýšení hlasu se strnulou tváří.

Tím, že divák již od poloviny představení tuší, jak to celé dopadne, nemusí sledovat děj a může ocenit bravurní výkony Heleny Vondruškové v roli Agathy a Jaroslava Brendla jako

Jacquese. Režisér vsadil na dva nejvýraznější členy souboru, kteří odpovídali věkové kategorii hlavních postav. Oba tito herci tak zastiňovali ostatní ochotníky. Helena Vondrušková procítěně podávala svoji postavu dámy z lepší společnosti. Svoji roztomilou komičností postavy Agathy zcela přehrála druhou velkou ženskou roli - Dominiqui. Celou roli Helena Vondrušková založila na výrazné mimice, kterou postavu doplnila, a tím se staly její repliky více komické. Jaroslav Brendl sice zde nedosahoval takových kvalit jako představitelka Agathy, ale podle mého názoru se lépe realizuje v tragickokomických rolích. Ve srovnání s postavou Ezopa, kterého ztvárnil ve stejnojmenné hře jako host v inscenaci poděbradského spolku Jiří⁹⁷, byl jeho zde výkon průměrný. Vzájemné dialogy Agathy a Jacquese ovšem měly ráz a divák se nestíhal dívat z jednoho na druhého. Díky tomu snadno zapomněl na nesmělé, místy velice přehrávané pasáže ostatních herců.

Velkým plusem celé inscenace byly kulisy pokoje vily. Scénář zde nechává dramaturgovi velký prostor. K dispozici je pouze rozmístění dveří, krhu a sedací soupravy. Ochotnický spolek VOJAN vsadil na jednoduché, ale efektní kulisy ve světlých barvách, které dokázaly navodit tu správnou atmosféru. Kombinace světlého dřeva a červených tapet dokreslovala prostředí teplého podnebí a slunných dní.

V režijním uchopení Jaroslava Vondrušky se z této komedie stala celkem zdařilá hra, kterou ovšem zachránili dva herci. Kromě úvodní melodie je inscenace bez hudby, což v dramatických chvílích hádek, setkání a překvapení dodává příběhu na opravdovosti. Na své si přijdou tedy zastánci dojemných setkání, ale i ti, kteří mají rádi bláznivé komedie, které kupí jednu zápletku za druhou.

2. 5. 2. Vladimír Zajíc – Poslední Vojtěchova mise

Scénář: Vladimír Zajíc; návrh scény: František Svoboda, Jaroslav Vondruška; návrh kostýmů: Olga Grunclová; světla, zvuk, technika: Jaroslav Vondruška ml., Jaromír Rezek, František Svoboda; text sleduje: Jana Čejková, Alena Bártová; režie: Jaroslav Vondruška

Hrají: Boleslav II. Přemyslovec: Jaroslav Vondruška; písař Rons (nevlastní bratr Boleslava II.): Jiří Hlávka; Judita: Lucie Holobradová; Vojtěch Slavníkovec: Jaroslav Brendl; Radim (nevlastní bratr Vojtěcha): Jaroslav Červinka; Vršovec: Miroslav Fišer; Horsa: Ondřej Růžička; Gerha: Matěj Šípek; Lorakia: Helena Vondrušková; Béda: Milan Čejka; Mikeš: Jiří Radovnický

⁹⁷ Viz Kapitola 1.7.

Premiéra: 27. února 2010

Psáno z představení: 4. března 2010

Nová divadelní hra přenesla diváky do minulosti

Tato divadelní hra byla napsaná přímo pro ochotnický spolek VOJAN na motivy rozhlasové hry. Představení trvalo přes hodinu a i svým členěním si zachovalo ráz rozhlasové dramaturgie. Během celé hry se sedmkrát změnilo prostředí, ale inscenaci to nijak neuškodilo, spíš jí to dodalo na zvláštnosti, i když by se některé části daly spojit v jednu. Místy tyto změny diváka vyrušili v napjatém očekávání dalších událostí.

Děj hry je jednoduchý. Z části se odehrává v Přemyslovských Čechách, Polsku a Prusku. Hra začíná v okamžiku, kdy Boleslav II. plánuje s Vršovcem vyvraždění Slavníkovců a zabití Vojtěcha, který v tu dobu získal azyl u polského knížete Boleslava I. Chrabrého v Hnězdně. Pro tento úkol zvolí Prusa Horsa, kterému slíbí velkou odměnu za to, že Vojtěcha zabije. Boleslav vyšle za Vojtěchem dva mnichy, Bédu a Mikeše, s falšovaným listem od papeže. Podle něho se má Vojtěch vydat na misi do Prus. Radim, nevlastní bratr Vojtěcha, pochybuje o pravosti listiny, ale Vojtěch považuje list za boží výzvu a odmítá Radimovy pochybnosti. Nakonec i Radim souhlasí a Vojtěch se spolu s ním a dvěma mnichy vydá do Prus k pohanům. Zde na ně již čeká Horsa s Gerhou a Lorakai. Vojtěch k nim promlouvá a Horsa začíná pochybovat o tom, zda je správné Vojtěcha zabít. Gerha s tím nesouhlasí a pod vidinou odměny od Boleslava II. zasáhne Vojtěcha oštěpem. Horsa chápe, že chybil a Vojtěch ho žádá jako přítele o pomoc – chce, aby mu jako šlechtici setnul hlavu mečem.

Rámec celé hry diváka provádí písař Rons, kronikář té doby. Díky jeho vstupům se divák dozvídá více o prostředí a o tom, co se dělo v Polsku, časové údaje událostí a jak na zavraždění Vojtěcha reagovali lidé v Čechách. Zároveň je kronikář také velice inteligentní postavou, která brzy zjistí, co má Boleslav II. v úmyslu. Poslední část hry se odehrává právě v příbytku Ronse, který informuje o dalším dění po Vojtěchově smrti. Ve chvíli, kdy chce psát o svém podezření, že Vojtěchovu smrt má na svědomí Boleslav, vchází kníže a dává mu vybrat – buď smrt nebo dvorec, peníze a čeleď za to, že se do kroniky nedostanou jeho domněnky. Rons volí dvorec, sice si zachrání život, ale provázejí ho výčitky svědomí za to, že se lidé nedozvědí, jak to doopravdy bylo.

Všechny postavy měly tu výhodu, že umožnili svým představitelům vložit do postavy něco ze sebe. Ať již jde o mimiku, gesta či tón hlasu. Jaroslav Vondruška do hry obsadil nejvýraznější herce svého ansáblu. Jiří Hlávka prokázal svůj talent již v jiných inscenacích a roli písaře dodal výraz vznešenosti a důležitosti. V okamžicích napětí, např. kníže od něho

požaduje jiného pásaře nebo mu dáva vybrat mezi životem a smrtí, se ale Hlávkuv pásař chová zdrženlivě, až lhostejně. Jiří Hlávka využívá minimum gest a mimiky, což Ronsovi místy přidalo na tajemnosti, ale ubralo na lidskosti. Až v průběhu hry se divák dozví, že jde o obyčejného člověka s city, které se ovšem snaží skrývat. Velice podobně se role zhostil i sám režisér Jaroslav Vondruška jako kníže Boleslav II. V bílé tunice jakoby zlatem vyšívané a s kožešinou kolem ramen vznešeně vystihl nekompromisního knížete. I jeho projevy ale byly místy laxní. Jakoby se ani jedna z postav neuměla rozčlít. Jaroslav Vondruška se snažil využít přirozené autority, kterou mu dodával vzhled, i když v pasážích, kdy mu poddaný odmlouvá, trochu nadřazenosti chybělo. Postava Lorakai, pomstychtivé pruské pohanky, byla svěřena Heleně Vondruškové. Bojovná žena přinesla do napjaté atmosféry mezi pohany a misionáři malé množství humoru, který nikoho neurazil. Lorakai zároveň zvyšovala napětí na scéně, protože pod vidinou odměny chtěla všechny misionáře zabít a pomstít tak zároveň smrt svého muže. Příchodem Heleny Vondruškové na jeviště přišel „uragán“, který ostatní protagonisty učinil zcela nevýraznými. Postava této „divoké“ ženy byla mistrně doplněna mimikou a hlavně kostýmem. Rozcuchané vlasy plné peří a jednoduchá šedivá tunika nejvíce korespondovaly s uhlazeností Vojtěcha. Této role se zhostil Jaroslav Brendl, který již potvrdil, že se k němu výrazné charaktery spíše tragických postav hodí lépe než komika. Bohužel se někdy snažil až příliš předvést Vojtěcha jako statečného muže. Proto jeho změna v závěru, kdy Vojtěch umírá, je překvapující. V Brendlově podání se nebojácný muž, v každé situaci věřící v boží sílu, mění v člověka, který touží po rychlé a bezbolestné smrti. V tomto okamžiku Boha odsouvá na druhou kolej. Je nutné ale vyzdvihnout lehkost jeho podání misionáře a snahu o změnu tónu hlasu v různých situacích. Za zmínku ještě stojí představitel Prusa Horsy Ondřej Růžička. Mladý ochotník se již dříve představit ve francouzské komedii Prázdniny snů, kde byl jeho výkon velmi rozpačitý. Pravděpodobně se bude v budoucnosti Růžička lépe cítit ve vážnějších rolích. Svoji postavu přesně vystihl jako mladého, odvážného muže, který touží po majetku. Na konci se v něm přeci jen probudí cit pro spravedlnost. Právě ono zjištění, že Vojtěch není takový, jak ho vylíčil kníže Boleslav, a výraz překvapivého procitnutí v mladé tváři, dokonale dotvořilo postavu Horsy. Ostatní herci, Lucie Holobradová jako Judita, Milan Čejka jako Běda, Jiří Radovnický jako Mikeš, Jaroslav Červinka v roli Radima a Ondřej Růžička coby Vršovec, vytvářejí jen kulisu a přihlížející dav.

Vzhledem k již zmíněnému konceptu hry by mělo představení pravděpodobně větší dramatické účinky v přírodním divadle. Herci by nemuseli tolikrát zhasínat a změnit scénu. Tu naštěstí tvořilo jen několik kousků nábytků – truhel, které po otočení chytře zastávaly

jinou funkci než v předchozí scéně. Z postele se tak stala loď, na které se misionáři plavili k pohanům a písarský stůl se jedním otočením proměnil v oltář či knížecí truhlu. Středověkou atmosféru dotvořily i kostýmy, díky kterým byla také naznačena sociální vrstva hlavních hrdinů. Nejhonosněji byl pochopitelně oblečen kníže Boleslav II., jehož oděv byl již zmíněn. Ostatní svršky byly tvořeny jednoduchými tunikami, nijak výrazně vyšívanými, ale na všech se opakoval motiv trojlístku. U Judity jsme se nedozvěděli nic o jejím původu a postavení, ale její jednoduché šaty byly doplněny zlatými náramky a náušnicemi.

Ochotnický spolek VOJAN zároveň využil i minimum hudebních efektů a vložek. Příjemná byla úvodní přehra, i když její motiv by se mohl během hry několikrát opakovat. Při rozhovoru Vojtěcha a Radima o minulých misích velice vhodně zazněl začátek písně Hospodine, pomiluj ny, jejíž autorství je připisováno právě Vojtěchovi. Její zaznění dodalo celému rozhovoru na posvátnosti. Jediné, co děj jinak velmi podařené inscenace na konci trochu pokazilo, byl světelný efekt několika bliknutí ve chvíli, kdy Horsa setne Vojtěchovi hlavu. Ovšem, jde o dramatický okamžik, ale opětovné zhasnutí bylo pro tuto inscenaci bez světelných a hudebních příkras až násilné.

3. Járův poděbradský ochotnický soubor

První představení tohoto ochotnického souboru se konalo 21. 12. 1996. Šlo o recesi šesti přátel, jejichž pojičkem byl sport. Vždy při cestě na tenisové turnaje si pouštěli dětské písničky Svěráka a Uhlíře. Od toho je jen krok k úryvkům z Cimrmana. Když se poté scházeli na svátky a narozeniny, naučil se dnes již principál tohoto souboru Jaroslav Merta pár vět z Cimrmana. Mělo to veliký úspěch a příště si opět něco připravil. Nakonec se zjistilo, že hru *Dlouhý, Široký, Bystrozraký* všichni znají a na další oslavě narozenin přišel nápad tuto hru sehrát. První impuls vzešel od Martina Knotky, který i rozdělil role a Jaroslava Mertu určil jako ředitele. Představení bylo uvedeno pro známé v kavárně U Vánů. Pro veliký ohlas pak nastudovali další rok novou hru a tato akce se konala téměř každý rok. Hry Divadla Járy Cimrmana jsou většinou psány pro čtyři až šest lidí. Tento počet poděbradský ochotnický soubor splňuje. Podle slov principála Jaroslava Merty ale do souboru patří i lidé, kteří dělají kulisy či kostýmy, členů je tedy dohromady třináct. Z původního sestavení sice někteří členové z časových důvodů odešli, ale po čase se přidali noví. Režii má na starosti Jaroslav Merta st., o kulisy se stará Vratislav Lébl a o kostýmy Martina Bádalová Křížová⁹⁸, práci na jevišti zařizuje Jiří Folprecht. Ve sboru kromě Jaroslava Mertu st. hraje Ladislav Kopáček, Josef Káninský, Vít Svoboda, Jaroslav Merta ml., Milan Šimák, Martin Knotek, Jan Krubert, František P. Řehouška a Radek Vondráček⁹⁹.

Soubor si musel na začátku zažádat Divadlo Járy Cimrmana o povolení hrát jejich hry. Povolení získali, ale pouze na tři představení za rok. Většinou tedy odehrají dvě představení a poté si dají měsíc pauzu. „*Kdybychom to odehráli v pátek, sobotu a v neděli, tak by nás to potom již nebavilo,*¹⁰⁰“ uvedl Jaroslav Merta. Problém byl i s názvem souboru. Z Prahy nedovolili název Poděbradský ochotnický soubor Járy Cimrmana a proto se krátce po vzniku museli ochotníci přejmenovat na Járův poděbradský ochotnický soubor.

První hrou tedy byla část pohádky *Dlouhý, Široký a Krátkozraký*, respektive pátý obraz *Ve sluji Děda Vševěda*, trvajícím přibližně 10 minut. Po pohádce následoval *Posel z Liptákova*, opět pouze jedna jeho část – *Vizionář*. Druhou část *Posel světla* z technických důvodů a vybavení neuvedli. Další představení se hrála v sále poděbradské Kolonády. V dalších letech odehráli *Dobytí Severního pólu*, *Záskok*, *Švestku* a *Hospodu na mýtince*. „*V té době bylo divadlo v rekonstrukci. Neuměli jsme si představit, že bychom vyprodali celou*

⁹⁸ Martina Bádalová Křížková se příležitostně stará i o kostýmy pro poděbradský divadelní spolek Jiří.

⁹⁹ MERTA, Jaroslav. Program divadelní hry *Záskok*. Vytisknuto Járovým poděbradským ochotnickým souborem 2008. Osobní archiv autorky bakalářské práce.

¹⁰⁰ Rozhovor s principálem Járova poděbradského ochotnického souboru Jaroslavem Mertou, pořizovaný dne 14. 11. 2009 v Poděbradech autorkou bakalářské práce. Audiozáznam, archiv autorky bakalářské práce.

*Kolonádu. Bylo zde ale dvě stě lidí.*¹⁰¹ “ To, že herci hráli z recese, dokazovalo i to, že kulisy z prvních her, které si dělali sami a strávili nad nimi svůj volný čas, po představení zničili. Nikdy totiž nepředpokládali, že by se představení mohlo někdy opakovat. „*Jenže začalo chodit čím dál tím víc lidí a tak jsme hráli jedno, dvě, tři představení*”¹⁰² Pro velký zájem pak ochotníci zavedli pravidlo, že jeden rok hrají úplně novou hru a další rok zopakují to, co již někdy hráli. Proto si dnes rekvizity u sebe doma skladují a využívají je při dalším představení.

Při desátém výročí zařadili celou pohádku *Dlouhý, Široký a Krátkozraký*. „*Tu hru jsme měli hrát již pět let před tím. Já jsem chtěl hrát Švestku, ale hlasovalo se a vyhrála tato pohádka. Poté jsme si našli scénář a zjistili jsme, že technicky nejsme schopni hru zvládnout a výsledek by byl nejistý. Obrazy se zde totiž mění velice rychle a vždy se tam musí objevit všichni herci.*”¹⁰³ Principál musel rozepsat všechny obrazy, každé zatažení a roztažení opony a kdo co říká. Každý tedy sice věděl, co má dělat, kam jít, ale i přes to nazkoušení těchto změn trvalo stejnou dobu jako nazkoušet zbytek divadelního představení.

Zkoušky probíhají v hale bytu principála Jaroslava Mertou. Ke konci se navíc dvakrát nebo třikrát zkouší přímo v divadle. Jde o celodenní zkoušku, kde se hlavní důraz, vzhledem ke stísněným prostorám při zkouškách, klade na pohyb na jevišti.

Ochotníci využívají tři pramenů k nastudování hry. Navštěvují divadelní představení, využívají audio a video nahrávky a scénáře, které vycházejí knižně. Pokud ale navštíví divadlo, již předem hru znají. „*Většinou mám radost, když hraje Svěrák, protože si do textu přidává. Poté se v souboru rozhodujeme, jestli to tam přidáme, nebo ne. Chceme, aby tam bylo z té hry maximum,*”¹⁰⁴ řekl principál Merta. Pokud si tedy v Praze do představení něco přidají, většinou se to objeví i v představení ochotníků.

„*Co se týká výběrů rolí, nenechávám si do toho mluvit. Velká demokracie v tomto smyslu není dobrá. Někdo ten spolek musí řídit.*”¹⁰⁵ Již od prvního představení si členové drží své herce a hrají je většinou i nadále. „*Někdy do role herci pasují, ale někdo se musí pochopitelně přizpůsobit.*”¹⁰⁶

Na každé představení se musí soubor sejít asi patnáctkrát. Premiéru se snažili vždy zařadit na 21. prosince, ale od roku 2005 se představení přesunulo na Silvestra. Snaha je vždy sejít

¹⁰¹ Rozhovor s principálem Járova poděbradského ochotnického souboru Jaroslavem Mertou, pořizovaný dne 14. 11. 2009 v Poděbradech autorkou bakalářské práce. Audiozáznam, archiv autorky bakalářské práce.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ Rozhovor s principálem Járova poděbradského ochotnického souboru Jaroslavem Mertou, pořizovaný dne 14. 11. 2009 v Poděbradech autorkou bakalářské práce. Audiozáznam, archiv autorky bakalářské práce.

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ Tamtéž.

se již v létě, aby se domluvili kostýmy a rekvizity, ale vzhledem k dovoleným to nebylo možné. Se zkouškami se tedy začíná koncem září. Velkou váhu má ovšem samostudium. Ze začátku se někteří učili přímo na zkouškách, ale nastudování hry to zdržovalo. „*Ted' se musí dvě stránky na každou zkoušku naučit, další dvě stránky jedeme s knížkou v ruce.*¹⁰⁷“ Když tlačí čas, tak se zkouší i dvakrát týdně, i přesto, že se soubor nesejde celý a některá role nebude obsazená.

Těžké je ovšem získat na jejich představení vstupenky. Lidé si je zamlouvají dlouho dopředu. Sami členové i lístky nabízejí. Každý má určitou část podle toho, kolik lístků potřebovali předešlý rok.

Před třemi lety byl soubor požádán poděbradským Rotary klubem, jestli by pro ně nezahrál. Výtěžek pak šel na rehabilitační zařízení do sdružení Přístav. Další rok ochotníci pro Rotary klub opět odehráli charitativní představení, ale výtěžek šel na dětské tábory. Narychlo se proto sešli a uspořádali další představení opět pro sdružení Přístav. Na svá představení zvou i děti ze Speciálního domova mládeže v Chotěšicích. „*Pokaždé již počítáme s tím, že pro Přístav sehrajeme jedno představení. Letos bychom se ještě chtěli podílet na postavení altánu u Labe, který zde kdysi stál.*“ Principál tedy teď žádá úřady o povolení stavby. Důležité je zmínit, že toto není první takováto akce. Výtěžky prvních představení na Kolonádě šly na rekonstrukci divadla na Kovárně.

Jaroslav Merta upozorňuje, že pochopitelně nehrají pro peníze. Po každém představení se totiž navíc koná pro diváky tematický raut. „*Když jsem hráli Švestku, byly na stolech švestkové koláče, pro dospělé švestkovice. Hodně lidí se také ptalo, když na scéně něco jíme, nebo pijeme, jestli je to pravé. Vždy, to co je na scéně, mohou diváci pak ochutnat na rautu. Např. ve hře Akt jsme na jevišti jedli kuře, nakoupili jsme proto kuřecí stehýnka a lidi jedli také kuře.*¹⁰⁸“ Již na začátku zmíněná recese ovšem pokračuje i dnes. Principál souboru na začátku představení hosty přivítá a představí hru, poděkuje těm, kteří s hrou pomohli a krátce pohovoří o Cimrmanově tvorbě. Tradičně se také po představení koná autogramiáda. Na jeviště za herci přicházejí diváci, fotí se s nimi a žádají o podpis¹⁰⁹.

Na rozdíl od jiných souborů hrají bez sponzorů. Jak říká principál, ředitel dotyčné firmy by pak rozdál lístky a všichni by se museli přijít povinně podívat. Ne každý je ale příznivcem tohoto humoru. Vše si tedy ochotníci platí sami. Někdy jim s kulisami vypomohou známí, jindy si musí se sami vyrobit.

¹⁰⁷ Rozhovor s principálem Járova poděbradského ochotnického souboru Jaroslavem Mertou, pořizovaný dne 14. 11. 2009 v Poděbradech autorkou bakalářské práce. Audiozáznam, archiv autorky bakalářské práce.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ Z osobní účasti autorky bakalářské práce na představení.

Pod hlavičkou tohoto divadla sehrál spolek již jednou i loutkové divadlo. Šlo o krátké pásmo opět v kavárně U Váňů. Prvním představením byl *Kašpárek a přejetý král* z roku 1940. Pointou bylo, že král byl jen hrací kartou. Poté zahráli scénku ze Spejbla a Hurvínka. V prosinci 2009 nastudovali další hru. Stěžejním představením byla opět *Perníková chaloupka* a pak zopakovali i Spejbla a Hurvínka. „*Toto je pro nás oddechové představení. Nechceme děti zmást, a proto loutky pouze vodíme a necháváme mluvit z nahrávky původní herce.*“¹¹⁰ Vzhledem k tomu, že se představení konalo na Mikuláše, hráli nakonec scénku z roku 1940 upravenou Milanem Šimáků *Kašpárek a čert*.

Principál má ovšem již teď plán, co se bude hrát i za dva roky dopředu. Jeho přáním je co nejdříve si zahrát novou hru *České nebe*. Ve hře ovšem vystupuje dvanáct lidí a museli by přijmout nové členy. „*Nikoho ale nehledáme, ani se k nám nikdo nový nehlásí. Byli bychom ale rádi, kdyby se k nám vrátili ti, kteří od nás z časových důvodů odešli.*“¹¹¹

O představení je zájem i po celé České republice. Nejdříve soubor hrál jen v Poděbradech, ale dnes již má za sebou i představení např. v Kadani, Písku, na Loučeni nebo v Pňově¹¹².

3. 1. Recenze zhlédnutých divadelních her v roce 2009 a jejich dramaturgie

3. 1. 1. Záskok

Kulisy: Vratislav Lébl, kostýmy: Martina Bádalová Křížová, jevištní mistr: Jiří Folprecht, režie: Jaroslav Merta

Hrají: principál: Jaroslav Merta, Karel Infeld Prácheňský: Ladislav Kopáček, doktor Vypich: Josef Káninský, Vlasta: Vít Svoboda, Bárta: Jaroslav Merta ml., šikovatel Vogelanz: Milan Šimák

Premiéra: 31. 12. 2008

Psáno z představení: 31. 1. 2009

Když dva dělají totéž, není to totéž

Je nutné hned na začátku říci, že Járův poděbradský ochotnický soubor se snaží o přesné provedení inscenace tak, jak ji hraje pražský soubor Jára Cimrmana. Na druhou stranu se ale v seminářích objevují i malé změny, které jsou v režii každého z přednášejících. Zklamaní

¹¹⁰ Rozhovor s principálem Járova poděbradského ochotnického souboru Jaroslavem Mertou, pořizovaný dne 14. 11. 2009 v Poděbradech autorkou bakalářské práce. Audiozáznam, archiv autorky bakalářské práce.

¹¹¹ Rozhovor s principálem Járova poděbradského ochotnického souboru Jaroslavem Mertou, pořizovaný dne 14. 11. 2009 v Poděbradech autorkou bakalářské práce. Audiozáznam, archiv autorky bakalářské práce.

¹¹² ČEJKA, Milan. *Ochotníci uvádějí jen Cimrmanovy hry*. In: Mladá fronta Dnes, 3. 2. 2009. S. B2. ISSN 1210-1158.

tedy nebyli ti, kteří přišli na „originální“ inscenaci, ani ti, kteří hru již znali, protože zásahy do původního scénáře atmosféru představení nijak nenarušily.

Ochotníci nejdříve přivítali všechny hosty, představili hru a poděkovali svým sponzorům¹¹³. Divadelní inscenace *Záskok* se skládá ze tří částí – první je vždy odborný seminář, který představuje Cimrmanovu tvorbu a jeho divadelní společnost. Úvodní seminář se neodlišoval od původního scénáře, až na malé narážky na město Poděbrady a na ostatní členy tohoto souboru. Stejná zůstává i skladba představení, kdy odborný seminář a předehra vyplňují celou jeho první část a druhá část představení je ve znaku samotné hry *Vlasta*. První referát odborného semináře pojednává o Cimrmanově kočovném divadle. Vysvětluje, proč jsou jeho hry psány pro málo lidí a nevyskytují se zde žádné ženské role. Hovoří se zde také o jeho prepisech cizích her. Na rozdíl od pražského divadla Jára Cimrmana ovšem ostatní herci nejsou schovaní za oponou, ale sedí u stolu se sklenicemi šampaňského. Druhý příspěvek referuje o první rozhlasové hře, která vznikla kvůli častým výpadkům elektřiny na jevišti. Třetí referát je o sporu Cimrmana se Stroupežnickým, který odmítal díla Jára Cimrmana, který psal pod různými pseudonymy a zároveň jsou zde předčítány jejich vzájemné dopisy. Poslední seminář pojednává o hercích Cimrmanovy kočovné společnosti a o Cimrmanově hereckém desateru, které je věnováno ochotníkům.

Dále následuje předehra „Mistr přijíždí“, která obsahuje příjezd slavného herce Karla Infelda Prácheňského a část zkoušky, poté začíná samotná hra *Vlasta*, v níž zastupuje za jednoho z herců ochotnického divadla právě Prácheňský. Ze začátku cítí všichni herci k Prácheňskému úctu, poté zjistí, že hru nemá vůbec nastudovanou – Prácheňský si plete postavy a používá repliky z jiných her. Kvůli sebevědomému Prácheňskému několikrát za hru musí na jeviště přijet zvědavý invalida Jirka Karásek, neboli principál ochotnického spolku. Ten svými otázkami přinutí Prácheňského říct správnou repliku, aby hra mohla pokračovat. Principál mu také zároveň napovídá, a to velmi hlučně, protože umělec neslyší našeptávané repliky. Hra, kterou herci studují je o *Vlastě*, které má značný majetek a díky tomu i několik zájemců o sňatek. Nakonec se ale zjistí, že *Vlasta* je muž. Ze všech nápadníků zůstane šikovatel Vogelanz, který chce *Vlastu* odvézt do Českých Budějovic.

Vzhledem k tomu, že hra *Vlasta* „z pera Jára Cimrmana“ je určena pro neherce z Cimrmanovy kočovné společnosti, dokázali poděbradští ochotníci přirozeně ztvárnit postavy inscenace. Nejvýraznější postavou jeviště byl Ladislav Kopáček v roli Karla Infelda Prácheňského. Postava sebevědomého herce byla pro něj jako stvořená. Ostatní herce

¹¹³ Myšleno ironicky, protože ochotníci nevyžívají pomoci žádných sponzorů (viz. str. 43)

nepřevyšoval sice velikostí svého vzrůstu, ale svým elánem a přesvědčivým ztvárněním mistra, který vlastně mistrem ve svém řemesle ani není. Jeho velká gesta doplňovala velká slova herce Prácheňského. Ladislav Kopáček vtipně posunul postavu mistra z namyšleného elegána do polohy namyšlené a drzé osobnosti, která se sice všude těší uznání, ale zde ze situací vychází jako naprostý hlupák. Na druhou stranu Josef Káninský jako doktor Vypich ve hře nevynikal. Jeho postava patřila k jedné z hlavních rolí a Josef Káninský zde sice neměl tolik příležitostí postavu posunout jinam, než mu dovoľoval scénář, ale zároveň jí nepřidal na „šmrncu“. To zapříčinilo, že i když doktor Vypich je jednou z nejdůležitějších postav inscenace, v podání Josefa Káninského se stal lehce zapomenutelným. Role Vlasy velice dobře sedla jejímu protagonistovi Vítu Svobodovi. Vhodně využil situací, ve kterých bylo třeba chovat se jako žena a zároveň neprozradit, že je muž. Postavě zároveň napomáhal výraznými gesty a mimikou. Jeho posunky místy až prozrazovaly utajované pohlaví, ale roli to dodávalo na komičnosti.

Každý divadelní soubor se snaží inscenaci udělat podle sebe, aby publiku přinesl něco nového a odlišil se od těch, kteří hru zrealizovali před ním. Járův poděbradský ochotnický soubor jde ovšem opačným směrem. Hry ochotníci studují s přesností každého slova a každého kroku. Znalý divák tedy ví, co může čekat. Na druhou stranu, tito herci kladou důraz na jiná slova. Hra tím ovšem neztratí na šmrncu – byla stejná, ale tímto přístupem vlastně i jiná. Každopádně členové souboru všechny své inscenace hrají s nadšením a během představení na nich bylo několikrát vidět, že i oni zadržují smích.

3. 1. 2. Vražda v salónním coupé

Kulisy: Vratislav Lébl, kostýmy: Martina Bádalová Křížová, jevištní mistr: Jiří Folprecht, režie: Jaroslav Merta

Hrají: inspektor Trachta: Ladislav Kopáček, policejní praktikant Hlaváček: Jaroslav Merta ml., továrník Bierhanzel: Jaroslav Merta, Továrník Meyer: Milan Šimák, stevard: Josef Káninský

Premiéra: 31. 12. 2009

Psáno z představení: 2. 1. 2010

Ochotníci s Cimrmanem své publikum opět nezklamali

Stejně jako v ostatních hrách, držel se Járův poděbradský ochotnický soubor i v této inscenaci původního scénáře divadla Járy Cimrmana. Ochotníci si zde doplnili pouze několik vět, které ale nenarušily ráz představení. Více například rozvinuli scénu s názvem Neodbytný detektiv, ve které dali prostor třetí osobě neboli stranou stojícímu individuu, která

byla pozvána k pultu s mikrofonem ke čtení scénáře. Jako u každého představení členové souboru seděli na jevišti u stolu a popíjejí šampaňské. Ti, kteří měli příspěvek k semináři, střídali se u pultu s mikrofonem. Při recitaci Cimrmanovi básně Maralík se účinkující seřadili vedle sebe na jevišti a po skončení recitace se opět usadili na svá místa.

Inscenace se tradičně skládala ze dvou částí – šesti odborných referátů, které se týkaly života a díla Jára Cimrmana; druhou část tvořila detektivní hra *Vražda v salonním coupé*. První referát pod názvem *Dočká se Praha Cimrmanovy sochy?* pojednává o záměru postavení sochy Jára Cimrmana na Malostranském náměstí. Druhá přednáška se týkala Cimrmanovy činnosti kriminální a kriminalistické – příspěvky nesly název *Krádež arcivévodova šperku, Nové kriminalistické metod a Detektiv a básník* (v tomto příspěvku se jednalo o uplatnění detektivního žánru v poezii a dramatu – fragment balady Maralík, sborník povídek, divadelní hry pro vězeňské ochotnické soubory). Poslední část pojednává o revoluci v němém filmu, ve které ochotníci využili originální nahrávky divadla Jára Cimrmana. Je třeba ocenit snahu ochotníků představení letos nějak ozvláštnit, aby byli překvapeni i milovníci Cimrmana. V této inscenaci s bonusem přišel Milan Šimák, který si připravil referát o finančním srovnání návštěvy divadelního představení v Praze manželským párem z Poděbrad a návštěvy představení Járova poděbradského ochotnického spolku v Poděbradech téhož páru. Vtip spočíval v tom, že v Praze budou mít manželé problém s parkováním, nakonec dostanou pokutu za špatné stání, za lístky zaplatí mnoho peněz a další velkou částku za menší občerstvení. Na rozdíl od toho do divadla v Poděbradech dojdou manželé pěšky, podívají se na představení a zadarmo se najedí a napijí. A v případě rušení nočního klidu manželé nadšenými z výborného představení se bude vše řešit pouze domluvou.

Ochotníci se s radostí ujali i hudebních částí semináře. V souboru není každý skvělým zpěvákem, ale ochotníkům jde při představení hlavně o pobavení publika a proto tyto části skvěle podporují atmosféru celého představení. Co není ve kvalitě hlasu, to je v elánu a ve snaze nenásilně do představení vnést ještě trochu více.

Po přestávce s již očekávaným občerstvením následovala samotná detektivní hra. Stručně řečeno, pojednává o vyšetřování vraždy, ke které dojde ve vlaku během cesty z Istanbulu do Prahy. Ve vlakovém coupé spolu cestuje továrník Bierhanzel, továrník Meyer a inspektor Trachta. Továrníka Bierhanzela na cestě rozbolí zub a stevard mu jej ruční vrtačkou vyvrtá. Po chvíli inspektor Trachta zjišťuje, že je továrník mrtvý. S vyšetřováním mu pomáhá jeho žák a asistent Hlaváček, který do vlaku přistoupí v Istanbulu. Nejprve je hlavním podezřelým Bierhanzelův konkurent – továrník Meyer. Inspektor a asistent Hlaváček ovšem vyslychají

i cestující z vedlejšího kupé a při tom se dozvedí, že mezi cestujícími je manželka maďarského houslového virtuóza Bély Puskásze, který se chtěl Bierhanzelovi kdysi pomstít za to, že po aplikaci jeho přípravku na růst vlasů přišel i o zbytek svého porostu hlavy. Vilma Puskászová také slyšela, jak stevard v chodbičce naznačuje továrníkovu smrt. Inspektor Trachta si stewarda nechá zavolat, vyslechne ho a tím dopadne i vraha. Těsně před Poděbrady se z hluboké spánku ovšem probouzí továrník Bierhanzel.

Ochotníkům se v této inscenaci povedlo spojit kvalitní herectví se specifickým humorem hry plné nesmyslných náhod. Divák se nestačí divit, jak čirou náhodou začne bolet ve vlaku pana továrníka Bierhanzela zub, aby ho mohl hudebník, převlečený za stewarda zabít arzenem. A jaké je překvapení, že zrovna ve vedleším kupé sedí manželka onoho hudebního virtuóza.

Kromě představitele inspektora Trachty v podání Ladislava Kopáčka dominovaly inscenaci i kostýmy a kulisy. Kostýmy herců nenápadně naznačovaly společenské postavení zúčastněných a v případě pana továrníka Meyera i jeho obchodnickou živnost. Továrník Bierhanzel a továrník Meyer byli oblečeni do elegantních obleků, inspektor Trachta zastupoval nižší společenskou třídu, tudíž jeho oblečení bylo nejen neformální, ale i méně honosné. Policejní praktikant Hlaváček napodoboval stylem oblékání svůj vzor, což dotáhl dokonce i stejným příručním kufříkem. Stevard reprezentoval vrstvu obyvatelstva, která při výkonu svého povolání nosí uniformu. Modrobílý stejnokroj se zlatými knoflíky odpovídal luxusu třídy, ve které všechny postavy cestovaly. Celou atmosféru doplňovaly ručně malované kulisy vlakového kupé s výhledem na krajinu, ty byly sice idealistické a plné zářivých barev, ale zároveň korespondovaly se standardem kupé.

Všechny postavy, až na stewarda, mají v hře stejný prostor. Středem celého dění není, jak se může zdát, „mrtvý“ továrník Bierhanzel ani stevard, ale inspektor Trachta. Jako hlavní postava inscenace, určoval Ladislav Kopáček jako inspektor tempo a směr hry. V jeho podání byl Trachta postavou plnou elánu a nadšení pro věc. Na rozdíl od ostatních cestujících byl pohyblivější, protože ostatní buď seděli nebo stáli. Trachta se tak stal postavou velice výraznou, což inscenaci pomohlo, ale uškodilo to ostatním postavám hry. Policejní praktikant Hlaváček zde představoval naivního, pomalejšího studenta, který se sice chce podobat svému vzoru inspektorovi Trachtovi, ale nesnaží se dosáhnout lepšího výsledku. Jaroslav Merta ml. jako Hlaváček neměl příliš možností svojí postavu někam posunout. Mohl se buď držet scénáře, nebo z postavy Hlaváčka vytvořit ještě více naivního a hloupého studenta. Jaroslav Merta ml. zvolil první a pro něj i lehčí cestu, čímž postava sice neutrpěla, ale pro diváka se stala lehce předvídatelnou. Milan Šimák jako továrník Meyer postavil roli na pozorování celého děje, čímž se přesně držel stanoveného scénáře. Brilantně vytvořil osobu, která do děje

nějak výrazně nezasahuje, poslušně sedí a čeká, až bude tázána. Zároveň jde o postavu, která je pro hru nepostradatelná a určuje směr vyšetřování. Tovární Meyer jakoby pozoroval dění a sám pro sebe hledat vraha továrníka Bierhanzela. Josef Káninský jako stevard se na jevišti objevoval jen zřídka, ale v klíčových situacích. Jeho stevard byl velice nenápadný, s kamennou tváří plnou lhostejnosti. Předvedl vlastně to, co od něj publikum očekávalo – postavu bez emocí, která se ovšem snaží ve chvíli prozrazení alespoň trochu zachránit.

Vzhledem k tomu, že se na jevišti celou dobu pohyboval inspektor Trachta, neměl divák čas vydechnout a musel stíhat záplavu slov, kterou postava ze sebe sypala. Není sice na škodu hru přejmout tak, jak je v originále, ale vzhledem k tomu, že členové Járova poděbradského ochotnického spolku sázejí spíše na komicnost než na vypíchnutí nějaké části postavy, nebylo by u některých možná od věci zapojit do hraní trochu více mimiku a gesta.

4. FEMAD – festival mladého amatérského divadla

Jak již bylo zmíněno v kapitole 1. 4., v roce 1972 vznikl z podnětu poděbradských ochotníků nový oblastní festival, Festival mladého divadla – FEMAD. V programovém prohlášení je definován jako injekce pro stárnoucí amatérské divadlo. Název FEMAD získal v roce 1975 a slovo mládí znamená divadlo mladé duchem, které tvořivě a pravdivě reflektuje společenskou realitu. V tomto vymezení se začal prosazovat odlišný typ divadlo, divadlo alternativní¹¹⁴. V roce 1979 napsal Pavel Bošek článek o poděbradském FEMADU a nazval jej „salómem odmítnutých“¹¹⁵. Důvodem byl fakt, že zde vystupovaly soubory, které nesměly na krajské přehlídky či na Jiráskův Hronov. V budoucnu se zde hrály např. hry Milana Uhdeho, či hry v režii Pavla Dostála¹¹⁶. FEMAD dle Císaře v Cestách českého amatérského divadla jako jedna z prvních divadelních přehlídek postihl prolínání a vzájemné propojování různých druhů a poddruhů divadelního jazyka jako projev principiálních tendencí vývoje. Do svého programu zařazoval rozporuplné inscenace, jakou byla např. z roku 1979 *Romeo a Julie* Malé scény z Gottwaldova¹¹⁷.

V prvním roce FEMADU, který se konal 9. – 18. 11. 1972 zde vystoupilo třináct souborů z celé republiky – České Budějovice, Čelákovice, Kutná Hora, Olomouc, Spišská Nová Ves či Žilina. Poděbradský DS Jiří uvedl v režii Jana Pavlíčka hru Leonida Andrejeva *Ten, který dostává políčky*. Za tuto hru mu byla mj. uvdělena cena za režii v Libčicích, za překlad a dramaturgii ve Svitavách.

Druhý ročník byl přeložen na duben a vystoupilo zde pouze 5 souborů. DS Jiří se představil, stejně jako o rok později, s hrou od Aloise Jiráska *Vojnarka*. V roce 1975 zahráli poděbradští ochotníci již zmíněný *Tribunál* Andreje Makajonaje. Pátý ročník byl opět přeložen na podzim a konal se v této období až do roku 1983. Vzhledem k účasti velkého množství souborů musel být rozdělen do dvou částí¹¹⁸.

V roce 1984 byl výběr na FEMAD prováděn jen na základě invenčnosti, osobitosti a samostatnosti tvorby.

Vzhledem k rekonstrukci divadla v roce 1987 musel být festival přeložen. Z měst, které se ucházely o přenesení této akce (šlo o Rakovnick, Prahu, Sedlčany, Kutnou Horu a Libici nad Cidlinou), byla vybrána Libice n. Cidlinou. Festivalu se ujalo Střediskové kulturní zařízení a

¹¹⁴ CÍSAŘ, Jan. *Cesty amatérského divadla*. Praha: Ipos, 1998. ISBN 80-7068-129-2. S. 293.

¹¹⁵ Tamtéž. S. 308.

¹¹⁶ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. S. 28. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

¹¹⁷ CÍSAŘ, Jan. *Cesty amatérského divadla*. Praha: Ipos, 1998. ISBN 80-7068-129-2. S. 308 – 309.

¹¹⁸ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. S. 28 – 32. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

divadelní spolek VOJAN¹¹⁹. Při prvních ročnících se na organizaci podíleli členové souboru Jiří, postupně festival pořádal VOJAN sám. Podle Jaroslava Vondrušky nejvíce koncem osmdesátých let zaujaly inscenace Petra Lébla s pražským souborem *Jak se vám jelo*. Podobně tomu bylo s nápady Jaroslava Achaba Haidlera. Pozornost tehdy vzbudila protitotalitní hra nazvaná *Ó velký Budho, pomoz jim* s Petrem Matáskem v jedné z hlavních rolí. Později to byli bratři Formanové se svojí barokní operou. Velký úspěch měly hry královehradeckého Divadla Drak a Naivního divadla z Liberce.

Po roce 1989 se otevřely avantgardnímu divadlu všechny přehlídky včetně Jiráskova Hronova. Pro FEMAD se potom našlo jiné zaměření. V dalších ročnících se věnoval divadlu pro děti¹²⁰. Programová skladba festivalu byla zaměřena tak, aby se představily soubory, které v minulé sezóně připravily zdařilé nebo zajímavé inscenace. Vedle amatérských souborů se festivalu účastnily i profesionální soubory hrající pro děti. Na festivalu začalo fungovat informační středisko, kde každý přihlášený zájemce obdržel účastnickou kartu. Představení se konala v Kulturním domě a v Sokolovně. Po představeních se konaly k předvedeným inscenacím semináře. Těchto diskusí se zúčastňovali i členové lektorského souboru FEMAD. Sbor byl složen z divadelních teoretiků a praktiků a odborníků, zabývajících se obory příbuznými divadlu¹²¹. V hodnotícím a lektorském sboru byl např. režisér pražského divadla ABC Milan Schejbal, František Zborník, Alena Urbanová, psycholožka z Roudnice nad Labem MUDr. Veltruská. Ta se také podrobně zabývala působením divadla na děti. Podobně MUDr. Václav Morava, primář psychiatrického oddělení českobudějovické nemocnice. Při svých seminářích vysvětloval, jak inscenace působí z psychologického hlediska na dětského diváka¹²². Vedle toho byla také ustanovena skupina dětí, která pod vedením lektora o inscenacích nejen diskutují, ale vyjadřují se i písemně a graficky. Symbolem festivalu se stal tříhlavý Dráček Femad'áček. Zároveň během festivalu vycházel zpravodaj Femad'áček. Objevovali se zde veškeré informace z festivalového dění, změny programu, ohlasy a komentáře k předvedeným inscenacím¹²³.

¹¹⁹ VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. S. 33. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.

¹²⁰ ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 51. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

¹²¹ ČEJKA, Milan. *První kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 42 – 43. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

¹²² ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 51. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

¹²³ ČEJKA, Milan. *První kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 45 – 46. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

FEMAD se zpět do Poděbrad vrátil do Poděbrad v roce 2001. Obnovený festival se stal postupovou národní přehlídkou na Jiráskův Hronov. Jeho pořadatelem se stal DS Jiří spolu s Kulturním a informačním centrem Poděbrady. Libice nad Cidlinou na tradici festivalu navázala vytvořením vlastního Divadelního babího léta¹²⁴.

5. Divadelní babí léto Libice nad Cidlinou

Tento víkendový, resp. třídní, festival se koná každoročně, již od roku 2001. Příprava projektu začíná vždy rok předem. Přípravný výbor přehlídky sestavený z členů DS VOJAN je mimo jiné pověřen výběrem inscenací z celé ČR. Vždy zhlédne představení na různých divadelních festivalech – Vysoké n. Jizerou, Sázava, Třešť, Miletín, Rakovník, Poděbrady, Třebíč, Sadská, Hronov, ale i mimo ně. Např. na Divadelní babí léto 2004 byly vybrané pohádky hrané dospělými bez písniček i s písničkami, s prvky černého divadla a pohádky loutkové, muzikál a komedie, divadelní spolek VOJAN zde sehrál pohádku *Pasáček vepřů*. Vždy po představení je souboru předán účastnický diplom a talisman všem členům hrajících souborů, které slouží jako volná vstupenka na všechna představení Divadelního babího léta. Každoročně je také vyhlášena divadelním spolkem VOJAN výtvarná soutěž pro děti na téma: „Co se mi líbilo v pohádkách na Divadelním babím létě.“ Poté vybraná komise vybere nejlepší výtvar, ale zároveň volnou vstupenkou na pohádku odmění i ostatní děti, které do soutěže přispěly¹²⁵.

Divadelní babí léto 2005 zahájilo divadelní sdružení DRH Čechy a Morava Gogolovou hrou *Ženitba*. V sobotu uvedli ochotníci z moravských Boleradic českou klasiku, Tylova *Strakonického dudáka*. Pro děti v pátek odpoledne uvedl karlovarský spolek D3 pohádku *Ženich pro čertici*, královehradecký soubor HAD příběh *My se vlka nebojíme*. Přehlídku v neděli ukončil rakovnický loutkářský spolek Před branou dvěma autorskými pohádkami – *O Palečkovi* a *O beráncích a ospalém čertovi*¹²⁶. V tomto roce VOJAN neuvedl žádnou hru. O rok později ale sehrál opět *Pasáčka vepřů* a novinku toho roku komponovaný pořad ke 100. výročí narození Jaroslava Ježka *Rapsodie v modrém*¹²⁷.

V říjnu 2008 se konal již sedmý ročník přehlídky ochotnických souborů Divadelní babí léto. Festival zahájilo divadelní studio D3 z Karlových Varů klasickou pohádkou Jana Drdy *Hrátky s čertem* a týž den kabaret ze začátku minulého století podle Emila Artura Longena

¹²⁴ ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 51. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

¹²⁵ Tamtéž. S. 5.

¹²⁶ Tamtéž. S. 30.

¹²⁷ Tamtéž. S. 33.

Soudce jako břitva. Toto představení s písničkami a živou hudbou přivezl divadelní spolek DOVEDA Sloupnice. Inscenace byla vybraná do programu festivalu Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou. Uvedena byla i klasická pohádka na motivy Boženy Němcové *Perníková chaloupka* v předvedení Divadla DUHA z Polné. Festival završilo drama *Polib tetičku* divadelního spolku Krakonoš z Vysokého n. Jizerou. Tato hra byla rovněž zařazena na přehlídku Krakonošův podzim. Jako v minulých letech byla vyhlášena výtvarná soutěž, ve které děti ztvárnily své postřehy ze zhlédnutých představení¹²⁸.

¹²⁸ ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. S. 91. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.

Závěr

Ve své práci jsem se pokusila nastínit historický vývoj tří ochotnických spolků, které na Poděbradsku aktivně fungují. Práce potvrdila, že nezáleží na tom, odkdy ochotnický soubor existuje a jaké kvality dosahují herci, ale důležitý je výběr repertoáru a přístup ochotníků k danému tématu, což jsem se snažila ukázat v recenzích mnou zhlédnutých her.

Práce je rozdělena do pěti částí. První tři části mají podobnou strukturu - pojednávají o historii divadelního spolku a obsahují recenze. Druhá kapitola věnovaná DS VOJAN navíc obsahuje podkapitulu o celorepublikovém uměleckém sdružení PŘINESLIH, ve kterém jsou sdruženi i ochotníci z Libice nad Cidlinou a jejím „principálem“ je také člen DS VOJAN. Čtvrtá a pátá kapitola pojednává o festivalech FEMAD a Divadelní babí léto. FEMAD, neboli festival mladého amatérského divadla, je organizován DS Jiří a jeho tradice začíná od roku 1972. Vzhledem k uzavření divadla v Poděbradech, byl festival přeložen do Libice nad Cidlinou. Po návratu do Poděbrad na FEMAD libičtí ochotníci navázali Divadelním babím létem. Tyto kapitoly tak přiblížily fungování festivalů. FEMAD je orientovaný na všechny složky divadla a jde o postupovou přehlídku na Jiráskův Hronov, libický festival se zabývá pouze tvorbou pro děti.

Divadelní spolek Jiří v Poděbradech funguje s přestávkami již od roku 1820. V době národního obrození představení tvořily vlastenecké hry a překlady významných dramát. Ochotníci měli se svými divadelními kusy úspěch a představení byla vyprodaná. Po roce 1989 a s dalším nástupem nových členů se repertoár souboru trochu změnil. Místo klasických a již osvědčených her, které měly u obecnosti vždy úspěch, začal DS Jiří uvádět autorské hry, většinou z pera Ladislava Langera. Kromě toho se spolek začal orientovat hlavně na představení pro děti. Až v posledních několika letech začíná být o jejich představení znovu zájem. Zásahu na tom má využití prostor zámecké zahrady a uvedení lákavých kusů jako byl *Fanfán Tulipán*, *Podivná paní Savigeová*, *Hostinec U kamenného stolu* či *Ezop*. Výběr her u tohoto ochotnického spolku způsobil, že většinu divadelních kusů odehrají jednou či dvakrát a jsou nuceni nastudovat novou hru. Ochotníci se sice snaží publiku nabídnout něco nového a netradičního, bohužel hlediště ve většině případů zeje prázdnotou.

Ambice divadelního spolku VOJAN z Libice nad Cidlinou byly vždy větší než u výše zmíněného souboru. Na rozdíl od DS Jiří se libičtí ochotníci účastní velkého množství divadelních přehlídek, odkud si již přivezli nepřehledné množství ocenění. Nejstarší dochovaná zpráva o ochotnickém divadle v Libici nad Cidlinou pochází z roku 1883, nové dějiny spolku se datují do roku 1969 a po přestávce od roku 1995. Tento ochotnický soubor

sází většinou na osvědčené kusy – *Pygmalion*, *Oskar*, *Prázdniny snů*, *Dva muži v šachu* či *Lakomec*. Zároveň se také snaží o tvorbu pro děti a zařazuje i netradiční hry – *Don Quijote de la...od nás*, *Napnelismus a cukatura aneb Století Voskovce a Wericha*, *Kolik očí má den*. Tito ochotníci sice nenazkoušeli tolik her jako jejich poděbradští kolegové, ale mají s nimi větší úspěch. Zároveň se pustili i do dvou velkých projektů – jde o festival Divadelní babí léto a jejich divadelní cesty do Chorvatska.

Úplně jiný přístup zvolil třetí ochotnický soubor - svůj úspěch postavil na hrách Járy Cimrmana. Jako neherci kopírují většinou přesně hry tak, jak jsou napsány. Využívají také stejné kostýmy a rekvizity. V poslední době se v seminářích někteří snaží o menší inovace; ukázalo se ovšem, že to není na škodu. Jejich představení jsou beznadějně vyprodaná a vzhledem k tomu, že hrají každý rok jednu hru pouze třikrát, jsou lístky rezervovány již dlouho dopředu. Ve svých hrách kladou ochotníci důraz na komičnost.

Použitá literatura

- CÍSAŘ, Jan. *Cesty amatérského divadla*. Praha: Ipos, 1998. ISBN 80-7068-129-2. S. 293.
- CÍSAŘ, Jan. *Krakonošův divadelní podzim jako přehlídka komediální zábavy*. In: Amatérská scéna 6/2004 roč. 41. NIPOS Praha, 2004. ISSN 0002-6786.
- ČEJKA, Milan. *Almanach třicetileté činnosti*. Mělník, 1999. ISBN neuvedeno.
- ČEJKA, Milan. *Divadelní spolek VOJAN z Libice slaví 40 let svého trvání*. In: Nymburský deník, 23. 3. 2009. ISSN 1213-5275.
- ČEJKA, Milan. *Divadelní spolek Vojan hrál v Chorvatsku*. In: Nymburský deník, 15. října 2009. S. 1. ISSN 1213-5275.
- ČEJKA, Milan. *První kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.
- ČEJKA, Milan. *Druhá kronika ochotnického divadelního spolku VOJAN*. Soukromé vlastnictví Jaroslava Vondrušky, Libice nad Cidlinou.
- ČEJKA, Milan. *Ochotníci uvedou Baladu z Hadriů*. In: Mladá fronta Dnes, 14. 2. 2009. ISSN 1210-1158.
- ČEJKA, Milan. *Ochotníci uvádějí jen Cimrmanovy hry*. In: Mladá fronta Dnes, 3. 2. 2009. S. B2. ISSN 1210-1158.
- ČERNÍKOVÁ, Jarmila. *DS JIŘÍ uvedl Tribunál*. In: JIRÁSKŮV HRONOV, zpravodaj národní přehlídky amatérských divadelních souborů. Č. 7. 1975. Hronov 7. srpna 1975. ISSN neuvedeno.
- FIXOVÁ, Kateřina. *Divadelní spolek Jiří*. In.: ZPRAVODAJ WINTEROVA RAKOVNÍKA. Č. 3. Rakovník, 2002. ISSN neuvedeno.
- HLÁVKA, Jiří. *V žádném případě to není KIC Poděbrady versus Divadelní spolek Jiří*. In: AMATÉRSKÁ SCÉNA 3/2001, roč. 31. S. 47. NIPOS Praha, 2001. ISSN 0002 – 6786.
- JÁNSKÝ, Emanuel. *Leopolda Dostálová*. Praha: Ministerstvo informací, 1948. ISBN neuvedeno.
- Program 27. ročníku oblastní přehlídky DOSPĚLÍ DĚTEM 2009*. Nový Bor, 2009. Z osobního archivu DS VOJAN.
- Program Hadrián z Římsů jako zahajovací představení 74. ročníku festivalu Jiráskův Hronov, premiéra – derniéra*. Hronov 2004.
- STREJCOVSKÝ, Jan. *Znojenské setkání seniorských divadelníků 22. – 24. 11. 2002*. In: Amatérská scéna 1/2003, roč. 40. NIPOS Praha, 2002. ISSN 0002 – 6786.

- STROTZER, Milan. *Historie poděbradského divadelnictví*. In. A UŽ JE TO TADY! aneb FEMAD čili Odkud a kam. Nymburk, 2001. ISBN neuvedeno.
- ŠMILAUEROVÁ, Eva. *Poděbrady v proměnách staletí 2. díl (1850 – 1948)*. Praha: SKRIPTORIUM, 2005. ISBN 80-86197-62-X.
- ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava – VALENTA, Jiří. *Místopis českého amatérského divadla II. díl N-Ž*. IPOS - ARTAkMA Praha, 2002. ISBN 80-7068-155-1.
- VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *První díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1861 do roku 1987*. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.
- VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Druhý díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 1987 do roku 2003*. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.
- VAŇOUČKOVÁ, Vlasta. *Třetí díl kroniky divadelního spolku Jiří od roku 2004 do roku 2008*. Soukromé vlastnictví Vlasty Vaňoučkové, Poděbrady.
- ZAKOPAL, Dušan. *RECENZE. Vlastimil Pešek. Měla babka čtyři jabka*. In: Větrník. Číslo 6. Roč. XXXIX. 15. října 2008. ISSN neuvedeno.
- ZAJÍC, Vladimír. *I když erbem byla sněžěnka... 46. Třešňské divadelní jaro*. In: Amatérská scéna 2/2007, roč. 53. NIPOS Praha, 2007. ISBN 0002-6786.

Resumé

In my work I have tried to outline the historical development of three amateur theatricals who actively work in Poděbradsko. The work has confirmed that it doesn't matter since when amateur club exists and how high is the quality of actors, but important is the selection of repertory and actors' attitude on the topic, which I have tried to show in my reviews of plays I had viewed.

The work is divided into five parts. The first three parts have similar structure – they discuss the history of theatre associations and they include reviews. The second chapter devoted to DS Vojan has a sub-chapter about a nationwide art association PŘINESLIH in which there are also amateurs from Libice nad Cidlinou and the "principal" is also a member of DS Vojan. The fourth and fifth chapter discuss FEMAD festivals and the Theatrical Indian summer. FEMAD or young amateur theatre festival is organized by DS Jiří and its tradition starts since 1972. Due to the closure of the theatre in Pobebrady the festival was moved into Libice nad Cidlinou. After returning to FEMAD in Poděbrady libice amateurs continued with theatrical Indian summer. These chapters got closer to the functioning of the festivals. FEMAD is oriented to all components of the theatre and it is a showcase for Jiráskův Hronov and Libický festival deals only with plays for children.

The amateur theatrical Jiri in Pobebrady works intermittently since 1820. During the National Revival the performances were patriotic pieces and translations of major dramas. Amateur actors had a success with their theatre pieces and the performances were sold out. After 1989 when new members joined the association the repertoire has changed a little. Instead of classic and well known plays which were always very successful they began to indicate author plays mostly from the pen of Ladislav Langer. In addition the association began to focus mainly on performances for children. Only in the last few years their performances have started being successful again especially thanks to using of the castle gardens and performances like *Fanfán Tulipán*, *Podivná paní Savigeová*, *Hostinec U kamenného stolu* či *Ezop*. Selection of plays for this amateur theatre caused that the most theatre pieces were played only once or twice and then they were forced to learn a new one. The amateur actors are trying to offer something new and innovative but unfortunately in most cases the auditorium is empty.

The ambition of the amateur theatrical Vojan from Libice nad Cidlinou were always higher than the above mentioned association. Unlike the DS Jiri libice amateur actors are involved in a large number of theatrical shows where from they have brought a plenty of awards. The oldest surviving report about the amateur theatre in Libice nad Cidlinou is from 1883. The

new history of the theatre dates back to 1969 and then after a break since 1995. This association mostly plays the best pieces like *Pygmalion*, *Oskar*, *Prázdniny snů*, *Dva muži v šachu* and *Lakomec*. At the same time they are also trying to show performances for children and include so-called non-traditional plays like *Don Quijote de la...od nás*, *Napnelismus a cukatura aneb Století Voskovce a Wericha*, *Kolik očí má den*. These amateurs did not show so many games as their Poděbrady colleagues but they have more success with them. At the same time they released two major projects - the Summer Theatre Festival and theatrical trips to Croatia.

Completely different approach was chosen by third the amateur theatrical - its success was built on the performances of Jára Cimrman. As non-actors they mostly just copy the plays how they are written. They also use the same costumes and props. Recently, however, in some seminars they are seeking to lower innovation which has proved that it is not a bad thing. Their performances are sold out and because they play one performance only three times a year, tickets are booked long time in advance. In their plays they put emphasis on humour.

Přílohy

Ukázka č. 1 – Hostinec U kamenného stolu

14. obraz – FORBÍNA; smutné události

osoby: **Vypravěč, hostinský, novinář**

Vypravěč Přicházel podzim, nízké nebe se rozplakalo jako vdova o Dušičkách. Na obloze se převalovaly mraky, nasáklé deštěm, neslibující nic dobrého, vanulo z nich sychravostí. Odjeli lázeňští hosté, mužové obklopeni svými neduhy a rodinami se vydávali na cestu k domovům. Jak ten čas utekl. A utekl i rodině vrchního rady Dyndery. Dávno již odjeli také oba bratři inženýři Tomáš a Spytihněv. Hostinec u Kamenného stolu osaměl. Jednoho takového pošmourného rána se probudil hostinský Šimon Tatrmuž, v pokoji vládlo podivné ticho a na okně ťukal déšť. *(delší pauza)* Lože paní hostinské bylo prázdné. *(pauza)* Na nočním stolku se bělala obálka. Hostinský ji prudce roztrhl, vybalil čtvrtku papíru, na které poznal rukopis své choti... *(dává si ruku na ústa)* ... a ... *(poodejde)*

Hostinský *(čte některá místa z dopisu nahlas, některá jen drmolí pro sebe)* „Draze milovaný muži! Předem přijmi srdeční pozdrav se stálou vzpomínkou, jak se pořád máš, já se mám dobře. Neměj mi za zlé, že jsem šla za hlasem svého srdce, neb láska si nedá poroučet. Byla jsem ti věrnou ženou, ... ale tys na mě bručel a byl sprostý...“
(Rozčílí se).
„Kdyby přišel Vaňásek prodávat drůbež...tak neber, on neví, co za to chtít...Draze milovaný muži, já vím, že budeš nadávat, ale copak je to platné, mladá krev má svá práva a ty jseš starý paprika... Pan Mertens je takový něžný, Boženko se, Boženko tam...“ – No počkej, ze začátku je to sem, tam, ale ty konce. Budeš litovat! – „A nechod' pořád k vodě, máš reuma a pak budeš doktorovat...neměj mně to za zlé, draze milovaný muži, ještě jednou tě zdraví a líbá tvá věrná manželka Božena!“ *(zadívá se na fotku manželky, sebere ji a praští s ní na zem, až se rozbije sklo, kamsi vztekle vyběhne...)*

Vypravěč *(sedí sám v temném sále hostince)* Nu, a brzy bylo stromořadí očesáno, vařila se povidla, noci se náramně vzmohly a zavalily dny. Vrány poletovaly

těžkým letem nad mokkými oracemi a příroda se oddala těžkomyslnosti. A bylo tesklivo v hostinci U kamenného stolu. A přišla zima. Ztichla bílá pole a zahrady a na lázeňské město ulehla ospalost. *(vypravěč vstane, pomalu kráčí k věšáku).*

A tehdy se počal pan Šimon Tatrmuž, hostinský, odvracet od života, neboť jeho duch velmi poklesl a zemdlel. *(přítom se začíná převlékat za novináře)* Začal polehávati, podřimoval a když promluvil, tu hlas jeho se podobal šelestění papíru. Udělal pořádek ve věcech náležitých a nebeský účetní otevřel jeho knihu života, sčítal dobré i zlé skutky a hostinský Šimon Tatrmuž si dlouze vzdychl a umřel. *(vypravěč dokončí z věšáku novinářský převlek, vezme z věšáku novinářský klobouk, vezme fotografický přístroj a postaví se do středu forbíny, vytáhne Národovec ze Džber a okolí a cituje)*

Novinář Pan Šimon Tatrmuž se těšil všeobecné oblibě pro svoji milou a konciliantní povahu a proto mu budiž věčná paměť. Celé město se dostavilo, aby mu vzdalo poslední poctu.

Konec obrazu. Zhasnout.

Ukázka č. 2 – Jiří Suchý - Dr. Johann Faust, Praha II, Karlovo nám. 40

8. V osidlech

(Faust se ocitá s Markétkou v hotelovém pokoji. K ničemu se však nemá. Nejedná zkrátka podle Markétčinych postav. To jí poněkud vadí. I nasadí finty svého ženského šarmu.)

Markétka Jste Faust a já jsem Markétka. Jednejte tedy podle toho.

Faust Já vím, kam míříte. Ale věc ke složitější – jsou tu důležitější věci. Mám totiž také nějaké poslání. Jsou tu otázky, na které musí najít odpověď.

Markétka A proč?

Faust Protože tu odpověď dlužím lidstvu.

Markétka Jo lidstvu, tak to je dobrý. Já už jsem se lekla, že jste to slíbil nějaké – nějakému jedinci.

Faust Nejsem padlej na hlavu. Jedinci zásadně neslibuji, protože jedinec potom vymáhá. Lidstvo ne. Tomu můžete naslibovat, co se do něho vejde. Lidstvo totiž vlastně neexistuje.

Markétka (podezíravě) Ani trochu?

Faust Jste snad lidstvo?

Markétka Já? Ne.

Faust Já taky ne. A koho jsem se ptal, každý mi řekl, že lidstvo jsou ti ostatní, on ne. A tak jsem dospěl k tomu, že lidstvo je vlastně jakési abstraktní společenství, do něhož se nikdo nepočítá. Říká se: Kam to lidstvo spěje!

Markétka Taky se říká: V tom krámě bylo lidstva, nebylo tam k hnutí.

Faust Ano, lidstvo jsou ti, co všude překáží.

Markétka (nese víno) Zkrátka na lidstvo se vybodni. Jseš můj Faust a já jsem tvoje Markétka.

Faust Kterou mi byl čert dlužen!

Markétka Upsal se mu , krví z levého malíčku. Bolelo to?

Faust Ne, ale bylo to nepříjemný.

Markétka Ukaž, já ti to pofoukám... (bere Faustovu ruku, fouká mu na malíček a mazlí se s ním)

Faust Ona ta láska je vlastně záležitost spíš pro chemiky než pro básníky. Je to vlastně taková otrava krve.

Markétka V tom případě mám otravu krve, Johanne. Takovou nádhernou otravu krvičky!

Faust Určitě by se dalo vymyslet i sérum proti lásce. Něco, co by zneutralizovalo ty látky, které se objeví najednou v krvi a promění celkem myslícího tvora v tajtrlíka.

Markétka V tajtrlíka?

Faust V tajtrlíka. Jen se podívej, co dělám. (rozepíná ji blůzku)

Markétka Hladíš mě. A já držím. Ale to přece neznamená, že jsme tajtrlíci. Když jsi mě začal hladit, rozbušilo se mi srdce až takhle docela nahoře. To přece není jen tak.

Faust Adrenalin. $C_9H_{13}NO_3$.

Markétka Miluješ mě, Johanne, nebo jsem tvoje pokusný morče?

Faust Miluju tě, protože jsi moje pokusný morčátko. Miluju tě a zkoumám zároveň.

Markétka A bez toho zkoumání by to nešlo? Nemůžeš přece dělat dvě věci naplno.

Faust Jak to, že ne? To budeš koukat, co dokážu, když mi jde o vědu!

Ukázka č. 3 – Samy Fayad - Jak vykrást banku

- Augustin: To snad není možné. Člověk chce zabezpečit rodinu v těžké chvíli a jaký vděk sklídím? Potom se divte, že někdy cítím prázdnotu...
- Kašpar: (pohládí si břicho) Jéje, a jak často!
- Regina: Ke stole. (všichni se jdou postavit za stůl)
- Isolda: Abych vám před vdovou hýkala, to jo, na to jsem dobrá, ale ke stolu mě nepustíte. Dejte sem rybu.
- Regina: Dědo, modlitba! (všichni sepnou ruce)
- Kašpar: Pane Bože, dej naší vdově dlouhé zdraví a peníze, amen.
- Všichni: Amen. (sednou si, pochopitelně, že je fošna příliš vysoko)
- Regina: To se vám skutečně povedlo, pánové... Takže zase na stojáka... (všichni se postaví, Julii to dělá problémy, Tonino jí pomůže)
- Tonino: Vdova je terno, zase o jednu slibnou vyhlídku víc!
- Regina: Které mají být ty druhé vyhlídky?
- Tonino: Přece tátův šlapací klarinet a Juliin bohatý ženich.
- Julie: Mě vynech!
- Tonino: Ta bába musí mít peněz...
- Isolina: Proč myslíš?

- Tonino: Má je v bance, tam si dávaj prachy jenom zazobanci, zvlášť teď. Ležej tam, zahálej, nikdo se tam o ně nestará. No a čekaj až někdo přijde a...
Madonna mia... (mezi tím se Kašpar sápel po další rybě, Regina mu ji vzala, praštila ho přes ruce a teď ji strčila do otevřených úst Tonimu)
- Regina: Ber si Tonino.
- Tonino: (položí si rybu na talíř) Tati, já mám nápad.
- Augustin: Ty? (všichni se rozesmějí, až z toho Julii zaskočí, všichni se vyděsí, že to na ni přišlo, světlo začne výrazně blikat, bubny, Regina křičí: „Poplach! Poplach! Je to tady!“, celou situaci zachrání Kašpar, který Julii hrubě udeří do zad a ona vyplivne sousto. Světlo přestane blikat a hudba přestane hrát.)
- Tonino: Uděláme banku.
- Regina: (Regině zaskočí, Kašpar ji chce praštit, ona ho zastaví) Nemluv hlouposti a jez! (opět mu vrazí rybu do úst)
- Tonino: Stačí jenom trochu, na přežití.
- Regina: Přestaneš! (vrazí mu záhlavec, ryba spadne na talíř)
- Augustin: Neokřikuj ho. Jednou konečně začíná mluvit souvisle.
- Isolina: Nebyla by ještě rybička:
- Regina: Teď toho nech! On chce vykrást banku!
- Augustin: Vykrade... Říkal, že uděláme banku. A to je rozdíl... Tonánku, mluv. Nápad mě zajímá. Ty víš, jak se dá udělat banka?
- Isolina: Říkám, jestli by nebyla ještě jedna rybička?

Ukázka č. 4 – Francis Joffo - Prázdniny snů

- Brigitte** Mami! Mami! Jsi tam?...
- Agathe** Co tak řve? Copak se zase stalo? Tady jsem! Co tak křičíš?
- Brigitte** Ach...Ty jsi tady?...Já měla takový strach.
- Agathe** Strach?
- Brigitte** Sanitka!!
- Agathe** Sanitka?
- Brigitte** Viděla jsem odsud odjíždět sanitku.
- Agathe** To už vypadám tak špatně, že když potkáš někde sanitku, tak mě vidíš v ní?
- Brigitte** Seš tady úplně sama a...
- Agathe** Sama?...Tak to se tedy hodně mýlíš. Tady nás je!
- Brigitte** Opravdu?
- Agathe** Takže teď, když už ses přesvědčila, že žiju, tak by s mi alespoň mohla dát pusku, ne!
- Brigitte** Promiň!... Ahoj!
- Agathe** Ahoj! A co teta? Ta přijede kdy?
- Brigitte** Před obědem těžko. Má ještě nějakou práci. Prosila mě, abych se jela podívat, jestli jsi našla ten dům.
- Agathe** Jak vidíš, tak našla.
- Brigitte** A líbí se ti?
- Agathe** Ještě jsem neměla kdy si ho prohlídnout!!! Ale špatně nevypadá.
- Brigitte** A jinak se máš dobře?
- Agathe** Skvěle a ty? Co tvoje deska. Už se to pohlo?
- Brigitte** Jo...Ale...
- Agathe** Už máš producenta?
- Brigitte** Ještě ne... Víš co to stojí?

Agathe Kolik ti chybí?

Brigitte Tak ještě sto tisíc.

Agathe Tak já ti je půjčím!

Brigitte Ty?

Agathe Ano. Co je to nějakých sto tisíc!

Brigitte Ale mami... Před měsícem jsem chtěla, abys mi půjčila dvacet a hned byl oheň na střeše!

Agathe Co bylo před měsícem, bylo před měsícem. To jsem ještě nevěděla...

Brigitte Co jsi nevěděla?...

Agathe To jsem nevěděla..., že ti je za měsíc půjčím... Když se nám ten prcek narodí.

Brigitte Co se nám narodí?

Agathe (Pro sebe) Jdu na to moc rychle!.. Myslím ...ta deska. Ta tvoje deska!

Brigitte Cože?

Agathe No...Nebudeš to přece natáčet na elpíčko, ne?

Brigitte To už dneska neexistuje!

Agathe No... Tak vidíš! Bude to na céděčku...To je takovej prcek, ne?.. Tak na jeho počest!!

Brigitte Nechceš si na chvíli lehnout?

Agathe A proč? Mně je báječně. Nebo myslíš, že jsem se zbláznila? Mně se to před chvílí zdálo taky.

Brigitte Tobě bylo špatně?

Agathe Mně ne. Ale myslela jsem si o ní,... že se zbláznila.

Brigitte O kom?

Agathe O Jacquesově ženě...Když mně tady začala vyprávět o tom squatterovi, kterého omráčila protože si myslel, že Jacques znásilnil tu mladou holku co tady běhala nahá.

Brigitte Mami!!!

- Agathe** Počkej! Za chvíli všechno pochopíš. To se nasměješ...Protože ta nahá holka byla...no...tak tomu se asi moc smát nebudeš. Ale já tě chápu. Moje první reakce byla úplně stejná...Ale když jsem se pak dozvěděla, že je to architekt, tak mě to uklidnilo a mohla jsem se v tom pomalu začít orientovat. Architektura, o té jsem vždycky snila pro tebe! Ale hlavní je, abys byla šťastná, a abys natočila tu desku. A těch sto tisíc...můžeš se mnou počítat. A teď, když už je to všechno jasné, když jsme se domluvili, tak bych ti asi měla představit toho architekta...
- Brigitte** Jakého architekta?
- Agathe** Co je v parku s Mauricem. To víš, že jsem ho utéct nenechala! A když chceš, tak ho tedy teď zavolám. (Venku se ozve křik)
- Maurice** Madam! Madam! Poslouchejte mě!
- Dominique** Nechte mě být! Slyšíte? Nechte mě být!!!
- Maurice** Já vám chci jenom vysvětlit...
- Dominique** Já chci mluvit se svým manželem!!
- Brigitte** Co se to tady proboha děje? Kdo je to?
- Agathe** Říkala jsem ti, že tu nejsem sama. (Otevřou se dveře, vejde Dominique a za ní Maurice a Arnaud)
- Dominique** Kde je Jacques? Chci s ním okamžitě mluvit!
- Agathe** Na hřbitově... jeho auto vrazilo do zdi. (Dominique se skácí Mauricovi do náruče) Co s ní je? Tolik jsem toho přece neřekla?
- Maurice** Řekla jste jí, že se její manžel zabil.
- Agathe** Já jsem řekla, že je na policii...
- Maurice** Ale ne. Řekla jste: „Na hřbitově“
- Agathe** Tak jsem se asi spletla. To se snad může stát každému, ne? (Maurice, Dominique stále v náručí. Zírá na Brigitte) To je moje dcera...Co na ní tak zíráte?
- Maurice** To je vaše dcera?
- Agathe** No ano...A co?
- Maurice** Nádherná!... Nádherná!... Celá vy...

Ukázka č. 5 – Záskok

PRÁCHEŇSKÝ: Kdo začíná?

VYPICH: Vy, mistře.

PRÁCHEŇSKÝ: To vím, ale momentálně nevím jak.

PRINCIPÁL: Vidím před vraty doktorský sáně.

PRÁCHEŇSKÝ: Vidím před vraty doktorský sáně... (*jde se podívat principálovi do textu*) ...a říkám si: že on je u nás doktor! A taky jo!

PRINCIPÁL: Krásně, mistře, krásně! Kam se hrabe Bittner, to se nedá srovnat.

PRÁCHEŇSKÝ: (*deklamuje v domnění, že mu principál napovídá*) Kam se hrabe Bittner, to se nedá srovnat.

PRINCIPÁL: Ne, prosím vás, to tam nepatří, to já jen chválím váš přednes.

PRÁCHEŇSKÝ: Heleďte se, taková zásada: neříkejte mi nic, co nepatří do role. Protože já mám děsnýho pamatováka. A já to pak z té hlavy nedostanu. Co je tam dál? (*Nahlédne do textu.*) Jak se daří nebožce, pane doktore? (*Zarazí se.*) Poslechněte, to je nějakej renonc, ne? Jak se daří nebožce? Jak se jí může dařit, je tuhá, ne?

PRINCIPÁL: Tím jsem chtěl vyjádřit, že Vavroch si přeje ...

PRÁCHEŇSKÝ: Jakokej Vavroch zase? Člověče, vy tam máte figur jak na orloji.

BÁRTA: Vavrocha hraje vy, mistře.

PRINCIPÁL: Vy jako Vavroch si přejete, aby panímáma zemřela, a tak už o ní mluvíte jako o nebožce. A taky máte něco upito. Byl jste v hostinci v Helgou.

PRÁCHEŇSKÝ: Helgu hraje taky chlap?

BÁRTA: Ne, ta se tam vůbec nevyskytuje v té hře.

PRÁCHEŇSKÝ: Žádná Helga tam není? A s kým teda budu v té hospodě?

VŠICHNI: S Helgou.

PRÁCHEŇSKÝ: Aha. Poslyšte, kolegáčkové, známe přece společně celou řadu osvědčených kusů. Co kdybychom večer sehráli třeba Slepého mládence? Nebo Šumařovo dítě. A bylo by po starostech. Co říkáte?

PRINCIPÁL: Mistře, Šumařovo dítě i Slepého mládence bychom jistě svedli, ale zdejšímu starostovi byla slíbena premiéra nové české hry. Tu hru jsem mu dedikoval a on si toho velice považuje.

PRÁCHEŇSKÝ: No, jak myslíte... (*Vzdychne a nahlédne principálovi přes rameno do textu.*) ... Co ty tu děláš, Bárto? Víš dobře, že nesnáším čeládku ve světnici. Zuj mi boty, když už jsi tady.

PRINCIPÁL: Chcete si zkusit to zouvání, mistře?

PRÁCHEŇSKÝ: To je zbytečný. – Víte, co bude myslím vůbec nejlepší, kolegáčkové? Když mi ukážete, kde bydlím, já si s tou úlohou zalezu do postele, párkrát si ji přelousknu a ono to půjde.

PRINCIPÁL: Dobře. A myslíte, že ani pohybově...to aranžmá si neprojedeme?

PRÁCHEŇSKÝ: Jakýpak aranžmá, prosím vás? Já budu stát tady. (*Zabodne ukazovák do prostoru, který si pro sebe vymezil.*) Když dělám takovou kládu ze štégraifu, nemůžete po mě chtít nějaký riskantní toulky po jevišti... Jo, když jsem si jistej, ta já si klidně vyšlápnu až sem. (*Přejde na forbínu.*) Ale dneska s tím nepočítejte.

PRINCIPÁL: Jistě. A pro vaše uklidnění, mistře: když bude nejhůř, my praktikujeme takový osvědčený trik – roli zvědavého invalidy. V případě, že se drama na scéně nedejbože rozklízí, víte, kdyby nám to úplně vykolejilo, já jsem vjedu a nasadím to zpátky na koleje. Ale to jen skutečně v nejkrajnějším případě.

PRÁCHEŇSKÝ: Jo, jo. (*Zamyšleně hledí z rampy do „prázdného“ sálu*) Hlavně aby večer seděli blbci jenom tady vlevo...

Opona

Ukázka č. 6 – Vražda v salónním coupé

HLAVÁČEK (*vstoupí*): Dobrý den!

TRACHTA: No vida! Tu ho máme! Seznamte se, pánové: policejní praktikant Hlaváček, pan továrník Bierhanzel, pan továrník Meyer. Jakou jste měl cestu, chlapče?

HLAVÁČEK: Ale, pane inspektore, v Szegerdu nás připojili...

TRACHTA: No, necháme zbytečných řečí a dáme se do práce.

HLAVÁČEK: Ano, pane inspektore.

TRACHTA: Jak jste daleko, Hlaváčku, se svou diplomovou prací?

HLAVÁČEK: Hned, pane inspektore. Ale jestli dovolíte, mám vám vyřídit pozdrav od policejního prezidenta Istambulu. Když se dozvěděl, že se s vámi setkám, prosil mě, abych vás požádal o radu.

TRACHTA: Budu-li na to stačit...

HLAVÁČEK: Pane inspektore, kdo jiný v Evropě?

TRACHTA: To je pravda. Tak oč běží?

HLAVÁČEK: Víte, pan policejní prezident říkal, že by z té věci nerad dělal...

TRACHTA: Z věci! Jako budoucí kriminalista byste měl vědět, Hlaváčku, že neříkáme věc, ale zásadně případ.

HLAVÁČEK: Ano. Říkal, že by z toho případu nerad dělal ... případ.

TRACHTA: No dál, dál!

HLAVÁČEK: Tak: Istambulská policie měla políčeno na pašeráka opia. Pašerák měl přijít do jednoho lokálu a měl se u číšníka hlásit heslem „Dardanely, Dardanely“. Nakonec přišel velice podezřelý muž, zavolal si číšníka a řekl mu: „Pozor, pozor.“ A tak ho sebrali.

TRACHTA: A co by chtěli vědět?

HLAVÁČEK: Chtěli by vědět, pane inspektore, jestli je to ten pašerák, nebo ne.

TRACHTA: Zajímavý případ. Na ten budu muset použít dřepu. *(poodejde stranou a začne dělat dřepy)*

MEYER: Takhle vy, pane inspektore, řešíte obtížné případy?
(Trachta stále dělá dřepy)

MEYER: Inspektor Klečka, ten vždycky při přemýšlení vstrčil ruku do malty. Dostal případ, rozdělal maltu a věděl: Než zatuhne, musím tomu přijít na kloub.

TRACHTA: Nevím, jak přemýšlí inspektor Klečka, ale na moje dřepování už doplatila slušná řádka zločinců. Naposledy sedminásobný vrah Tobiáš Kobliha.

MEYER: Kobliha! Měl jsem za to, že ho dostal Flajšhans. Toho jste tedy odhalil vy?

TRACHTA: Na pasece ve Vídeňském lese, dřepoval jsem tam tři čtvrtě hodiny. Ten mi dal zabrat, syčák. *(Po pauze se narovná)* Hotovo! Zadrženy je pašerák, kterému v bandě přezdívali Popleta.

MEYER: Bravo!

HLAVÁČEK: No tohle, pane inspektore!

MEYER: A jak jste na to mohl přijít?

TRACHTA: Jednoduše. Přijde-li někdo do lokálu a zavolá si číšníka jen proto, aby mu řekl „pozor, pozor“, pak je pouze jediná možnost: totiž, že bylo řečeno heslo. Protože však heslo mělo znít „Dardanely, Dardanely“, znamená to, že bylo popleteno. A pak ten, kdo je popletl, byl popleta. Jakmile jsem v úvahách dospěl až sem, byl případ vyřešen.

HLAVÁČEK: Promiňte, pane inspektore, já tomu rozumím, ale mám v tom mezery.

TRACHTA: Hlaváčku, naši turečtí kolegové se zřejmě přeslechli. Co řekne popleta, když má říct „Dardanely, Dardanely“? No?

HLAVÁČEK: Pozor? Pozor?

TRACHTA: Bospor! Bospor! Hlaváčku!

HLAVÁČEK: Úžasné!

(vejde steward se šlapací zubní vrtačkou.)

STEWARD: Hoj, denta aparátoš! Já jdu zamrkat na váš zub, pane továrníku. Otevřete si na mě hubu, prosím.

(Bierhanzel otevře ústa, steward se podívá dovnitř) Oj! Fujvároš! (Vrtá.) Tak prosím. Flusněte, prosím. (Podá mu skleničku a Bierhanzel vyplivne vodu do květináče.)

BIERHANZEL: Děkuji vám, stewarde. Vzpomenu si na vás ve své závěti.